

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

til

de offentlige Examina

i

Helsingørs højere Realskole

I JULI 1874.

HELSINGØR.

TRYKT HOS GRÜNER & SØN.

1874.

Statens pædagogiske Studiesamling

København V.

INDBYDELSESSKRIFT

til

de offentlige Examina

i

Helsingørs højere Realskole

I JULI 1874.

Udgivet af

V. LASSEN.

Judhold:

Bidrag til Helsingørs Historie. Ved Udg.
Skolefesterretninger for Skoleaaret 1873—74.

HELSINGØR.

TRYKT HOS GRÜNER & SØN.

1874.

BIDRAG

TIL

HELSINGØRS HISTORIE.

1788—1790.

(Cfr. Indbydelsesskrifterne for 1866, 1868, 1870, 1871, 1872 og 1873.)

Bidrag til Helsingørs Historie

i forrige Aarhundrede.

Ved Begyndelsen af hvert Aar maatte Magistraten indberette til Biskoppen (i Aaret 1788 Balle), hvor mange romerske Katholiker af civil Stand der levede i Helsingør. I en Række af Aar oversteg dette Antal, Koner og Børn medregnede, ikke 20, og da der mellem disse jo i Regelen befandt sig den franske og spanske Konsul — i Aaret 1788 Simon de Bosseronde og Badin — med deres Familier, talte den katholske Kirke saaledes kun meget faa Tilhængere i Helsingør. I Badins Hus opholdt sig i flere Aar en katholsk Geistlig ved Navn Holtzfürster. Nogle Katholiker levede i Ægteskab med lutherske Hustruer, det saa kaldte conjugio mixto eller blandet Ægteskab; Børnene bleve da opdragne i den lutherske Tro.

En Forandring i de forældede Bestemmelser for Paaligningen af Løgte- og Sprøjteskatten havde allerede i længere Tid været anset for ønskelig. Et Forslag herom var udgaaet fra Magistraten, der regnede sig dette til Fortjeneste, eftersom dens egne Medlemmer vilde komme til at lide under, at Forslaget gik igjennem, og efter at have været forelagt Stiftamtmanden (Grev Haxthausen) var det efter dennes Opfordring blevet sendt til de eligerede Borgeres Betænkning. Førend disse imidlertid

vilde afgive en saadan, havde de af Magistraten udbedt sig Oplysning om følgende Punkter: a. Hvor højt Byen var vurderet i Brandforsikringskassen, b. hvad Løgte- og Sprøjteskats-Udgifterne havde beløbet sig til i de sidste Aaringer, c. hvor mange Vægtere der for Tiden holdtes i Byen, og hvor mange man endnu formodede at kunne behøve, samt endelig d. hvor mange Gadeløgter man mente der maatte være nødvendige. I Magistratens Svarskrivelse af 25de Januar hedder det da herom ad a.: Helsingørs By var i Brandkassen vurderet for 768,530 Rdl., men da der fra denne Sum maatte drages det Beløb, for hvilket de offentlige og andre Bygninger, som ikke svarede Løgte- og Sprøjteskat, vare forsikrede i Brandkassen, nemlig:

St. Olai Kirke, som ifølge kongelig Befaling var i Brandkassen ansat for	12000 Rdl.,
St. Mariæ Kirke ligeledes	12000 -
Hs. kongelige Højhed Kronprindsens Palais..	19450 -
Jens Hellesens Teglgaard	1960 -
Claessens Bygninger udenfor Svingelporten..	6200 -
Claessens Reberbane med Pakhus og Tjærehus	32200 -
Claessens Staldbygninger m. m.	2300 -

86110 Rdl.'

blev Vurderingssummen af de Bygninger, som burde svare Løgte- og Sprøjteskat, saaledes 682,420 Rdl.; ad b. Løgte- og Sprøjteskatsudgifterne beløb sig aarligt omtrent til 350 à 400 Rdl., men vilde ganske sikkert meget snart komme til at overstige dette Beløb, baade fordi det var nødvendigt at anskaffe 2 nye Vandkummer, og fordi Vægterne maatte have nye Munderinger; ad c. de virkelige Vægteres Antal var for Tiden 7, men dette Antal var langt fra tilstrækkeligt til Besættelsen af de Vægterne anviste

store og vidtløftige Poster, og naar en eller anden indtræffende Omstændighed skulde fordre deres Nærværelse og Paapassenhed, kunde hverken Byen eller Politiet have den tilbørlige Nytte af dem, ligesom Borgerne heller ikke kunde føle sig betryggede ved dem i Ildebrands Tilfælde; eftersom de ofte maatte opsøges langt borte, ikke at tale om, at der af samme Grund heller ikke kunde havez tilbørligt Tilsyn med dem; deres Antal burde derfor neppe være mindre end 10 à 14; ad d. af Løgter havde man for Øjeblikket 88, men Magistraten kunde ikke indse, at Byen kunde være tjent med mindre end 120 à 130, og desuden maatte de paa Hjørnerne staaende Løgter forsynes med dobbelte Lamper. Man havde derfor tænkt sig, at det ved en ny Inddeling af Løgte- og Sprøjteskatten maatte være nødvendigt at paaligne særlige Vægterpenge til Bestridelsen af Vægterinspektørens og Vægternes Løn, Munderinger m. m., saaledes at et muligt Overskud kom Løgte- og Sprøjtekassen til Gode, medens denne Kasse saa igjen maatte udrede, hvad der maaske kunde komme til at mangle i det fornødne Beløb. Dernæst skulde man henstille til de 16 Mænds nærmere Overvejelse, hvorledes man burde forholde sig med Claessens ovenfor nævnte Bygninger udenfor Svingelporten, hans Reberbane m. m., thi skulde der, hvad vel nok kunde være nødvendigt, opstilles Løgter og ansættes Vægtere der, maatte det blive en Selvfølge, at disse Bygninger ogsaa ansattes til at svare Løgte- og Sprøjteskat samt Vægterpenge, og det samme maatte blive Tilfældet med Plums og Bredegaards Sukkerraffinaderier, om disse Ejendomme paa Grund af deres store Værdi end ikke kunde beskattes efter samme Forhold, som Byens øvrige Bygninger. Endelig ønskede man at høre de eligerede Borgeres Mening, om det ikke maatte ansees for nødvendigt, at Lappen, der jo dog var inkorporeret

i Byen, og hvis Beboere svarede lige Skat med Byens øvrige Indvaanere, forsynedes med to Løgter og en Natvægter, til hvis Bestridelse maaske ogsaa Kronprindsen vilde bidrage, da dog hans Palais derved yderligere vilde sikkres. Sluttelig sendte Magistraten som Bilag en Afskrift af det kongelige Reskript af 13de Juni 1738, ifølge hvilket Løgte- og Sprøjteskatten blev paalignet med en Mark af hvert Hundrede Rigsdaler af Byens da værende skattepligtige Vurderingssum, 142,495 Rdl.)*

Reskriptet af 21de August 1782 (cfr. Program for 1872, Pag. 35) havde vel fastsat Grændserne imellem Byens to Sognekirkers Menigheder, men det kunde dog ikke undgaaes, at der, og det ikke ganske sjældent, opkom tvivlsomme Spørgsmaal, til hvis Afgjørelse Reskriptets Bestemmelser ikke vare fyldestgjørende. Det var da oftest Præsterne ved St. Mariæ Kirke, der troede at have Grund til at beklage sig over Overgreb fra deres Kollegaers Side. Omsider indgav en af de første, Andreas Wøldike, under 20de Januar en vidtløftig Klage til Stiftsøvrigheden, hvori han ikke blot besværede sig over, at Sognepræsten ved St. Olai Kirke, Schebye, stedse benævnedes sin Kirke som Byens Hovedkirke og sig selv som Stadens Hovedpræst (pastor primarius), men tillige blandt meget andet klagede over, at Schebye tilegnede sig Medlemmer af St. Mariæ Menighed, saa snart disse toge Borgerskab i Helsingør, og tiltog sig Eneret til at confirmere den latinske Skoles Disciple, om disses Forældre

---

*) I Aaret 1765 var denne Sum, de offentlige Bygninger medregnede, stegen til 496,760, i 1767 til 522,010, i 1774 til 587,370, i 1781 til 626,020 og i 1788 endelig, som ovenfor anført, til 768,530. Først ved Reskript af 4de Maj 1804 blev der forøvrigt givet nye Regler for Ligningen af Løgte- og Sprøjteskatten i Helsingør. Gadeløgternes Antal var da steget til 123.

end hørte til Mariæ Kirke, og de selv vare døbte i denne. Stiftsøvrigheden sendte Klagen til Magistratens Betænkning, og denne udbad sig igjen Pastor Schebyes Erklæring over samme. Men Schebye, som sandsynligvis troede at burde hævde Kirkens Uafhængighed og saavel sin egen, som sin Kapellan Volckersens Værdighed, lod Magistraten vide, ikke blot at han og Volckersen i Anledning af Wøldikes Angreb paa Stadens „Hovedkirkes“ Rettigheder, begge havde indgivet deres Modskrift direkte til Stiftamtmanden og Biskoppen som Kirkens Patroner, men tillige at han for sit Vedkommende aldeles ikke taalte den mindste Befaling af Stadens civile Øvrighed. Endskjøndt Magistraten vistnok ikke kunde finde sig meget opbygget ved dette uventede Svar paa sin i al Høflighed stillede Opfordring, understøttede den dog i sin Erklæring Schebyes Sag, og da desuden Wøldike, som alt i sin Klage som Bevis paa, at han kæmpede i sin Kirkes og ikke i sin egen Interesse, havde anført, at han søgte og ventede snarlig Forflyttelse fra Helsingør, allerede næste Aar blev kaldet til Sognepræst i Store Hedinge, døde Sagen hen.

Medens den fornævnte Sag stod paa, havde Schebye, maaske for at svække Indtrykket af Wøldikes Besværing, selv indgivet en Klage til Stiftsøvrigheden over, at hans Embedes Indtægter vare i stadigt Aftagende, nærmest paa Grund af det stedse mere og mere formindskede Offer. Af 100 offerpligtige Familier var der næppe 30, som ofrede til ham, og da hans faste Indtægter ikkun beløb sig til 155 Rdl. 5 Mk. af Staden og 16 Rdl. 4 Mk. af Kirken, i Alt altsaa til 172 Rdl. 3 Mk., og han heraf foruden Skatter og Afgifter maatte svare 70 Rdl. i Enkepension, og da det dertil var begyndt at gaae af Brug at ofre til Bryllupper og Barnedaab, var han næsten udsat for at lide Nød. Og dette var efter hans Mening saa meget sørge-

ligere, som Sognepræsten ved St. Olai Kirke, hvad der lod sig bevise af et Brev af 24de December 1684 fra Christian d. 5te til den daværende Sognepræst i Helsingør, Gert Schumacher, tidligere havde havt Tienden baade af Tikjøb og Asminderød Sogne, uden at man vidste, hvorledes denne siden var kommen fra Embedet. En Følge af Schebyes Klage blev et Reskript af 14de November 1788, hvorved det blev befaleet, at de offerpligtige Personer, som ikke ydede Sognepræsten ved St. Olai Kirke noget Offer, skulde to Gange om Aaret erlægge Præstepenge til samme. Ikke længe efter opnaaede Kapellanen ved Kirken, Volckersen, paa lignende Maade det samme Gode. Men allerede flere Maaneder før Schebye og Volckersen havde Hørrerne ved den latinske Skole, efter ligeledes at have besværet sig for Stiftsøvrigheden over Højtidsofferets Formindskelse og ansøgt om som Erstatning derfor som Olai Kirkes Kordegne at erholde noget vist aarligt af denne Kirkes Midler, ved Reskript af 11te April s. A. opnaaet Ret til hos Menighedens offerpligtige, men ikke ofrende Medlemmer selv at indkræve Degnepenge, hvis Størrelse dog maatte afhænge af Familiernes egen gode Villie.

Ved Skrivelse af 9de April maatte Justitsraad van Deurs meddele Magistraten, at hans Søn, Andreas Christian van Deurs, „formedelst andre Veje til hans formeentlige Velfærds Fremme“ ikke længere kunde vedblive med at besørge Kæmnerforretningerne. Han tilbød sig tillige selv at udføre disse Aaret ud samt at afslutte de tilbagestaaende og uafslagne Kæmnerregnskaber, „dog at han maatte forundes den erforderende Tid“. Sønnen havde mod Faderens Vidende og Vilje og til dennes store Sorg forladt ikke blot Byen, men Fædrelandet. Hans Fratrædelse af Kæmnerposten og den Vanskelighed, som selv efter at man til

Kæmner havde faaet en fast ansat Embedsmand, og dennes Løn ved Cancel. Prom. af 19de August 1783 var bleven forbøjet til 100 Rdl. aarlig, havde vist sig ved hertil at tilvejebringe en dygtig og paalidelig Mand, eftersom Ingen nemlig for en saa ringe Sum var tilbøjelig til at overtage det med Kæmnerembedet forbundne besværlige og lidet taknemlige Arbejde, foranledigede atter*) Forhandlinger mellem Magistraten og de eligerede Borgere. Til stor Tilfredsstillelse for disse, som i sin Tid længe og ivrigt havde modsat sig Ansættelsen af en fast lønnet Kæmner, maatte Magistraten nu selv foreslaa dem atter at vende tilbage til den gamle Vedtægt og lade Kæmnerforretningernes Udførelse være et borgerligt Ombud. De eligerede Borgere gik derfor naturligvis villigt ind herpaa, Stiftamtmanden gav sit Samtykke, og ved Indtrædelsen af det næste nye Aar begyndte man altsaa foreløbigt atter hvert Aar at vælge en af Byens Borgere til at besørge dens Regnskabsvæsen. Men van Deurs havde ved at overtage Sønnens Forpligtelser paataget sig et Arbejde, som ikke blot gav ham meget at bestille, men som tillige paa Grund af den Langsomhed, hvormed det med eller uden hans Skyld først efter Aars Forløb blev bragt til Ende, paadrog ham en Mængde Ubehageligheder baade fra Rentekammerets, Stiftamtmandens og hans egne Magistratscollegaers Side.

Endskjøndt der vedblev temmelig hyppigt at lade sig høre Klager over Helsingørs By baade som et af Landets dyreste Levesteder og paa Grund af dens Næringsløshed, saa syntes dog stedse Udlændinge ikke at dele disse Meninger om Stedet. I det mindste vedblev der at komme Engellændere, som bosatte sig og toge Borgerskab i Byen. Saaledes toge alene i Maj Maa-

---

*) Cfr. Program af 1871 Pag. 28.

ned 1788 James Carmichael, John Walker, Arthur Howden og Robert Layborn Borgerskab i Helsingør, den Første som Herbergerer med Løfte om ved indtrædende Vacance at blive Vognmester i Byen, og om at den af ham kjøbte Gaard*) skulde blive bestandig Herberger- og Postgaard, den anden som Skipper, og de to Sidste som Kjøbmænd.

I Begyndelsen af Juni Maaned modtog Magistraten fra den daværende Ejer af Meulenburg, Prokurator Hansen, Meddelelse om, at den lige fra hans Ejendoms Udskillelse fra Overdrevet paatænkte Vandmølle**) nu omsider var bleven anlagt paa samme. Han anmodede derfor om i Henhold til Consumtionsforordningen af 15. Octbr. 1778 at blive tagen i Ed og bad sin Mølle anbefalet paa det Bedste til Byens Borgere. I samme Maaned fuldførtes det Hegn med de dertil hørende Porte og Led, der skude betegne Grænsen mellem Byens, Amtets og Hellebæks Grund. Efter Overenskomst med de eligerede Borgere lod Magistraten derpaa bekjendtgjøre, at de Borgere, som for Fremtiden ønskede at lade deres Kreaturer græsse paa Byens Overdrev, nu maatte henvende sig til en af Byens Formænd, Ferslew, og for at erholde Ret dertil erlægge en vis ringe Afgift, samt derefter møde med deres Kreaturer til en nærmere bestemt Tid for

---

*) Det nuværende Hotel d'Øresund.

**) Cfr. Program f. 1871, Pag 32. Af denne Vandmølle er der nu næppe Spor tilbage, og det Vandløb, som nu findes paa Stedet, vilde ikke kunne drive nogen Mølle. Saa vel heraf som af de mangehaande Forholdsregler, man paa samme Tid saae sig nødsaget til at tage for at forhindre de Oversvømmelser, for hvilke Byen stadigt var udsat fra de omliggende saa kaldte Skovdamme, synes det næsten, som om Helsingørs Omegn den Gang har været vandrigere, end nu.

at faa dem indbrændte med Byens Mærke. Men skjøndt den fastsatte Afgift, som nævnt, var meget ringe, fremkaldte den dog Misfornøjelse hos mange af dem, der tidligere havde været vant til at betragte Overdrevet som Borgernes Fællesejendom, og som efter Behag havde ladet deres Kvæg frit græsse derpaa*).

---

*) Saaledes modtog Magistraten næste Foraar, da Kreaturenes Græsning atter skulde begynde, følgende den 26de Maj dateret Skrivelse fra 6 af Byens Borgere: „Saa prisværdig fra Byens 16 Formænd det er at aabne Kilder, der kan have Indflydelse i Byens Kasse til dens Interesses Forbedring, naar dette skeer paa en for Borgerne ufornærmende Maade, ligesaa stridende er det derimod mod al Rimelighed, naar man vil betjene sig af Tvangsmidler til at opnaa en Hensigt, der under et glimrende Skin skal have Kassens Intraders Forbedring til Bestemmelse, naar derved Borgerne skal sættes under Contribution og den af Kongen allernaadigst skjænkede Frihed bebyrdes med paatrængende Afgifter, da er vel saadan Forbedring til Kassens Indtægts Befordring ej andel end en paalagt Skat at ansee. Det almindelige Overdrev for Byen er af høj Kongelig Naade skjænket til Byen, ej i den Hensigt at dermed skal bruges Høkeri og Borgerne betale Skat deraf til Byens Kasse, men at de skal have fri Græsning for deres Creature, forholdsmæssig den ene som den anden. Denne Kongelige Naadegave til Borgerskabet belægger man nu efter blotte Indfald med paatrængende Afgifter og betager saaledes den Frihed, som Kongen allernaadigst har skjænket dem. I forrige Aar tillader man Bønderne og andre at indsætte til Græsning paa Overdrevet saamange Høveder, de vilde, mod Betaling af 2 Mk. for en Kø m. v., og nu i Aar skal Borgerne, der ifølge den Kongelige allernaadigste Hensigt skal have fri Græsning paa Overdrevet betale 1 Rd. for hver Kø, de vil indsætte paa det for Byen til fri Græsning skjænkede Overdrev. Hvilket et Indfald! Monne det ikke kunde kaldes en paatrængende Skat, der paalægges Borgerne uden Grund og Rimelighed, eller monne Borgerskabet og især deraf den Fattige, ej

Havde Byens Gejstlighed, som ovenfor er viist, kun liden Gruud til at rose sig af store Indtægter, saa havde dens Magistrat det sandelig endnu mindre. Pensionsloven af 4de August 1788 havde nemlig befalet samtlige Landets Embedsmænd at opgive deres Indtægter for Regeringen, og ifølge den Indberet-

---

have nok at bestille i disse kritiske Tider, i hvilke Fortjenesten er meget ringe og Levnetsmidlerne i høj Pris, med at kunne tilvejebringe de Kongelige allernaadigste Skatter og hvad de ellers med Rette bør svare til Byen. Skulde de vel bebyrdes med unyttige og imod deres Frihed stridende Paalæg? Vi Underskrevne vil for at undgaa Vidtløftighed herved tilkjendegive, at vi henholde os til den Kongelige allernaadigste Hensigt, efter hvilken Helsingørs Borgere skal have fri Græsning for deres Creature paa det til Byen allernaadigst skjænkede Overdrev, og paa Grund af den Kongelige Naadegave betale vi ej den paalagte 1 Rd. for en Ko i Græspenge. Dersom man havde bestemt for hver Borger 1 à 2 Høveders frie Græsning og de, der har mere Formue end andre og vil indsætte mere end det bestemte Antal, at betale for de øvrige, der er over dette Antal, hvad man maatte eragte for billigt, Bønderne og andre Borgerskabet uvedkommende herfra uundtagne, vil nogen af saadanne uvedkommende indsætte nogen af deres Creature til Græsning paa Overdrevet, betale de hvad for dennem maatte bestemmes. Paa saa Maade nytter Borgerskabet deres Rettigheder og Byens Kasse erholder lovlig Interesse“.

Denne Skrivelse sendte Magistraten til de eligerede Borgeres Erklæring og erholdt allerede næste Dag fra disse følgende Svar: „Saa priisværdig det er at indsigtfulde og vel tænkende Borgere i en By søge at forsvare deres og øvrige Medborgeres Ret imod al Fornærmelse, ligesaa skammelig er det og, at nogle enkelte Mænd dels med Usandhed, dels paa blotte urigtige Begreber, ja formodentlig og af Ondskab tør understaae sig aabenbar og i de skammeligste og nedrigste Udtryk at characterisere Magistratens og Byens Formænds Handlinger uden at vide den aller mindste

ning, som Medlemmerne af Helsingørs Magistrat, Justitsraaderne Wilde, Olrik, van Deurs og Bjørnsen, alt i den paafølgende Maaned sendte Stiftamtmanden, havde Wilde i uvisse Indtægter omtrent 470 Rdl. aarligt og siden Aaret 1776 desuden i fast Løn 200 Rdl. aarligt af Stempelforvaltertjenesten ved Øresunds Told-

---

Grund til hvad de skriver og siger. Ved de Mænd, som her sidst tales om, forstaaer vi dem, som under Gaars Dato har tilskrevet Magistraten og os betræffende Græsningsafgiften, som er vedtaget at skulle betales for Græsningen paa Byens Overdrev for indeværende Aar. Thi naar har endnu Magistraten eller Byens Formænd drevet Høkeri med Byens Fjendomme, eller naar har Magistraten eller Ryens Formænd belagt Borgerskabet med Afgifter efter blotte Indfald, og naar har enten Magistraten eller Byens Formænd enten ved Tvang eller et glimrende Skin søgt at sætte Borgerskabet under Contribution? Disse Mænd sige paa et Sted, at den ene Borger skal have en forholdsmæssig Rettighed til Overdrevet saa vel som den anden, og det andet Sted tager de sig især den Fattiges Sag an, som desuden i disse Tider har ondt for at tilvejebringe det ellers Fornødne; hvorledes skal vel nogen forstaae dette, naar de paa den ene Side vil have, at den Formuende og de som eje Jorder og Creature skal have fri Græsning, og paa den anden Side vil have den Fattige (hvoraf desværre den største Deel af Byen bestaaer) derved soulageret, naar han aldrig enten har havt eller kan vente nogensinde at blive Ejer af en Ko eller So. Vi vil, hvad dette angaaer, bruge deres egne Ord „Hvilket Indfald“, og næppe kan vi forestille os, at disse kloge Mænd er i Stand til at gjøre nogen bedre Plan, hvorved især den uformuende Borger enten nu eller i Tiden kan vente at faae nogen bedre Soulagement af den Fordeel, Byen har og kan vente af Overdrevet, end efter den Plan, som er taget; derimod kan vi ikke see, hvad lovlig Interesse Byen efter deres Forslag skulde erholde, eller til hvad Nytte Overdrevet vilde blive for den $\frac{9}{10}$ Deel af Borgerskabet. Disse Mænd siger og, at forrige Aar fik enhver Tilladelse at sætte

kammer. For at sikre sin eventuelle Enke en Pension af 200 Rdl. havde han i Aaret 1771 i den forrige Militæretats Enkepensions Kasse maattet indskyde 1068 Rd. 21 Sk. og for at faa Pensionen forhøjet til 400 Rd. yderligere i Aaret 1787 i den almindelige Enkekasse indskudt 1382 Rd. 58 Sk., for hvilke

---

Creature paa Overdrevet for 2 Mk. Stkt. af Køer, men for det første er saadant Usandhed, thi udenbyes Folk betalte af en Ko eller Qvie 3 Mk. og Borgerskabet intet; det er enhver bekjendt, saadant alene skete ved det at Hegnet saa sildigt blev færdigt, at den første Græsning af fremmede Creature var fortæret, og derfor holdt man det billigt, at Indvaanerne for dette Aar og af den Aarsag skulde betale noget. Vi kan altsaa af dette hele ikke udlede andet, end at disse Mænd have skrevet af bløt Ondskab; vi kan derfor ikke være ligegyldige derved og er overbevist om at deres Højædle Velbyrdigheder er det ikke heller, men forskaffer baade dem selv og os tilbørlig Satisfaction over disse 6 Mænd for deres fornærmende og nedrige Udtalelser, thi i modsat Fald maa man befrygte, at saadant maa'te have ubehagelige Følger, da man veed, at faa onde Mennesker kan stifte meget ondt, naar de ikke bliver angrebne paa friske Gjerninger. Hvad de 4 af disse Mænd angaaer, da vil vi være saa billig at troe de alene er medfulgt som villige Aander, og hvad Frantz Christensen betræffer, da kan vi ikke tænke slet saa mildt om ham, efterdi vi veed, han har gjort sig megen Umage for at formaae flere at træde til dette Parti, og at han heri er meget ivrig vises nok deraf, at han agerer en dobbelt Persohn; men hvad vi skal sige om Hr. Kratzel, vide vi slet ikke, thi om han ikke veed, — det vi dog troer —, saa i det mindste burde han vide bedre, og hvad Hensigt denne Mand haver med at antage sig saadanne urimelige Ting og at skrive saa skammeligt baade imod Magistraten, som imod sine egne Collegaer, saadant begribe vi ikke, i det mindste røber det ikke den bedste Character. Vi undseer os for at tale om, hvad enhver især af os herom tænker og vil derfor forvente Deres Høy-

Summer han havde udstedt Obligation, den han stadig maatte afbetale paa. Olrik havde som Hospitals- og Fattigforstander 660 Rd. aarlig og som Raadmand i Accidentser 215 Rd. For at sikre sin Hustru, Anna Margrethe Jegind, en Pension af 80 Rd. havde han i Aaret 1766 indskudt 238 Rd. 17 Sk. i den almindelige Enkekasse, og da han havde havt 15 Børn, hvoraf de 10 endnu levede uforsørgede, havde det ikke været ham muligt siden at indskyde mere. Van Deurs havde som By- og Raadstuskriver 113 Rd. 2 Mk. i aarlig Gage, men som Raadmand Intet; hans Indtægter beløb sig i Alt til 653 Rd. 2 Mk. Han havde været to Gange gift, men alt i flere Aar været Enkemand. Bjørnsen endelig havde i faste Indtægter 113 Rd. 2 Mk., der ansaaes som Æquivalent for de uvisse Sagefaldsbøder, der tidligere havde været Byfogeden tillagte, men som nu indflød i

---

ædle Velbyrdigheders Mening og hvad de herom vil sige. Forøvrigt maa vi give os den Ære at melde, at paa Overdrevet er allerede efter den satte Taxt indbrændt omtrent 70 Høveder og endnu anmeldt over 60 Høveder, foruden at adskillige udenbyes har meldt sig, som gjerne vil betale dobbelt, dem man dog formedelst disse Omstændigheder intet positiv Svar har kunnet give. Følgelig sees ikke mindste Rimelighed at frafalde en for Byen vel overlagt Plan for nogle enkelte Urimeliges og Interessertes Skyld, men beder at deres Høyædle Velbyrdigheder ved Trommeslag vil bekjendtgjøre, at hvad uberettiget Creatur maatte befindes paa Overdrevet efter Kl. 5 i Morgen bliver optaget, ingenlunde paatvivlende, at Magistraten jo herudi er enig med os“. Efter at have modtaget denne Skrivelse lod Magistraten i Overenstemmelse med de eligerede Borgeres Ønske den omskrevne Bekjendtgjørelse strax udgaa og nogle Dage efter — den 28de Maj — de 6 Klagere opkalde paa Raadhuset. Her maatte disse da i Overværelse af de eligerede Borgere tilbagekalde deres Sigtelse og frafalde deres Klage.

den kongelige Kasse; hans uvisse Indkomster vare omtrent 115 Rd., og hans samtlige Indtægter saaledes 228 Rd. 2 Mk. For sin Hustru, Petrea Cathrine Reiersen, havde han i Aaret 1777 maattet indskyde 663 Rd. 64 Sk., hvorved hun sikredes en Pension af 200 Rd. aarlig. Af disse Indtægter maatte nu Magistratens Medlemmer tillige udrede Skatter og Afgifter og desuden, hvad der var den ubehageligste Udgift, betale de Mulkter, som de bleve idømte for Forsømmelser i Afslutningen og Indsendelsen af Byens Regnskaber, Skiftesager m. m., og som de ikke altid trods alle Anstrængelser kunde unddrage sig for. Undertiden kunde Magistraten nemlig vel med Grund undskylde sig med sine mange og mangeartede Forretninger, men ofte havde den vistnok selv Skylden, og da, som det synes, især dens Formand, Wilde. I det mindste opfordrede baade Olrik og Bjørnsen ham flere Gange — en Gang forlangte Bjørnsen endog tilføjet Raadstuprotopkollen, at han havde indgivet en saadan Opfordring — baade til at søge en bedre Forretningsorden tilvejebragt for Magistraten og til at fremskynde Sagerne Gang, uden at dette dog synes at have frugtet.*). Som en sig utilregnelig Grund til Forsinkelse i de øvrige Forretninger kunde Magistraten derimod i

---

*) Som et yderligere Bevis paa Wildes Mangel paa Foretagelses-Lyst kunde maaske anføres følgende den 22de October 1789 daterede Brev, som Wøldike tilskrev ham kort før sin Afrejse til Store Hedinge: „Næst at takke den høyaedle Magistrat for beviste Bevaagenhed i den korte Tid, jeg har været Præst ved Tydske Kirke tager jeg mig den Frihed at fremlægge følgende Begjæring: Ved min Ankomst her til Byen erklærede jeg, at de Ting, mig bleve tilsendte at paategne Fattigvæsenet angaaende kunde jeg ikke entre i, før jeg ved en Regnskabs Aflæggelse havde faaet nærmere Underretning om Tingene. Til at bivaane et saadant Regnskabs Aflæggelse er jeg ikke bleven fordret i de 2½ Aar, jeg har været

Efteraaret 1788 med Rette anføre Indkvarteringsvæsenet. Under almindelige Forholde hørte det nemlig ikke til Sjeldenhederne, at Helsingør skiftede Garnison, men i Aaret 1788 skete det dog hyppigere end sædvanligt. Herom hedder det i en Skrivelse fra Magistraten til Stiftamtmanden af 5te October „Uden at tale om de mange i denne By formedelst dens locale Omstændigheder indløbende Forretninger, som alle fremfor i de andre mindre Kjøbstæder løber sammen under Magistratens Behandling, og som forvolde, at, medens det ene foretages, det andet nødvendig maa opsættes, tage vi os den Frihed underdanigst at anføre de extraordinaire Forretninger, som ifølge de indløbne Befalinger angaaende Forandringer med Garnisonen og dens Forøgelse have foraarsaget, at vi maatte tilsidelætte det i Hensigt til fornævnte Regnskab (v: Regnskabet for Extrapaaud af Helsingør for 1787) fornødne Arbejde. Da det paaligger os ifølge Indquarteringsreglementet at paaligne Indvaanerne Indquarteringen efter Garnisonens Styrke og anvise Garnisonen deres Quarterer, men Garnisonen bestaaer af forskjellige Corps, saa har vores Arbejde været saa meget større, som det paa en Side var os vigtigt for at skaane Indvaanerne ikke at gjøre Ligningen højere, end som

---

her, ej heller Paategning af mig forlangt. Ansvar kan følgelig ikke hvile paa mig, men da jeg dog gjerne ved min Bortrejse vilde være forvisset om, at ingen Disputi skulde i Tiden desangaaende være at befrygte for mig og mine, beder jeg ærbødigst at faae den høyaedle Møgistrats gunstige Erklæring, at jeg kan tage herfra uden mindste Ansvar, som den der ikke har entreret i noget“.

Afskriveren i Kopibogen bemærker, at dette Brev først blev sendt til Indførsel af Justitsraad Wilde den 30te December. Om den af Wøldike forlangte Erklæring blev ham given, sees forøvrigt ikke.

behøves, og paa den anden Side nødvendigt at gjøre den saa høj, at den kunde blive tilstrækkelig. Hvor megen Tid og Overregning disse Betragtninger fermedelst den megen Detail, som vi derover maatte indlade os udi, have krævet, er det os ikke muligt at beskrive; men efter at vi efter de første Befalinger angaaende det sjællandske Regiments forestaaende Indquartering her i Byen vare blevne færdige med det i den Henseende fornødne Arbejde, indløb Contraordre at den cronborgske Bataillon skulde forblive og ikkun een Bataillon af det sjællandske Regiment ankomme. Alt vores foregaaende Arbejde blev derover spildt, og vi bleve derved nødte til at gjøre et nyt Arbejde efter de forskjellige Omstændigheder, som denne Garnisonens forskjellige Styrke i Sammenligning med det først beordrede sjællandske Regiments Styrke foraarsagede. Efter at dette Arbejde og var tilendebragt, kom en ny Befaling, at den ene Bataillon af det sjællandske Regiment tilligemed den cronborgske Bataillon skulde afmarchere, og at det aarhusiske Regiment skulde ankomme hertil i Garnison, og at Byen tillige skulde skaffe Quarteer til de ved den cronborgske Bataillon værende Koner, hvilke skulde blive tilbage. Disse Befalingers Opfyldelse til den bestemte Tid skaffede os paa nye nyt og overordentligt Arbejde og betog os al Tid til andet Arbejde. Hertil kom det nye Arbejde, som den indløbne Befaling angaaende det her liggende Jægercorpses stærke Forøgelse har foraarsaget og endnu foraarsager os. Naar nu tillige tages i naadig Overvejelse det Arbejde, som det aarhusiske Regiments Forlægning i Compagni Districter i Byen og dets Separation fra Jægercorpset udfordrede, og som ikke har været let at iværksætte, hvortil kommer den Omsorg, som daglig maa have for at see de Klager bilagte i Henseende til Indquarteringen, som indløbe enten fra en og an-

den Borger over de Militaire eller fra de Militaire over en og anden Borger, saa gjøre vi os underdanigst Forsikkring, at det høje Collegium selv naadigst indseer, hvor meget Arbejde de indløbne forskjellige Befalingers Efterlevelse og Fuldbyrdelse formedelst den deraf flydende Detail har foraarsaget os, og hvor uundgaaeligt det har været at sætte alt andet Arbejde til Side“.

Grunden til den i foranstaaende Skrivelse antydede Forstyrrelse i Garnisonsforholdene var den fjendtlige Fod, hvorpaa Danmark ifølge de Forpligtelser, det ved Traktaterne af 1767 og 1773 havde paadraget sig lige overfor Rusland, som denne Magts Allierede var kommen til at staa til Sverig i Sommeren 1788, da Gustav III. havde angrebet Rusland. Den dansk-norske Hjelpehær, der anførtes af Karl af Hessen — endnu i Maj Maaned havde denne været i Helsingør paa Gjennemrejse til Sverig — var fra den norske Grænse falden ind i Sverig og havde begyndt Felittoget med Held, men da den danske Regering ikke kunde vente, at den svenske vilde betragte dette Angreb som et russisk, og da den altsaa maatte befrygte Repræsalier, havde den for at forebygge disse forøget sin Hærstyrke paa Sjælland og især paa de Sverig nærmest liggende Kyster. I Forbindelse hermed stod det, at den daværende Kommandant paa Kronborg, Generalmajor François d'Aubert, havde taget allehaande Forholdsregler for at sikre sin Fæstning og Helsingørs By for Overfald og t. Ex. opfordret dennes Borgere til at sørge for Forraad af Levnetsmidler, til selv saa vidt muligt at forsyne sig med Skydevaaben og Ammunition samt øve sig i Skydning, at han havde ladet opstille Bauner langs med Kysten m. m., Noget, som heldigvis alt kort efter viste sig at have været ufornødent, eftersom Striden som bekjendt allerede i October Maaned ved engelsk og preussisk Mægling blev bilagt. I Anledning af Rustningerne

havde Helsingørs Haandværkere forøvrigt maattet stille 24 Svende til at gjøre Tjeneste som Pionerer i Hæren, og Byen blandt Andet ved sine Skomagere til dennes Brug maattet levere 40 Par Støvler til 3 Rdl. 2 Mk. og ved sine Felberedere og Handskemagere 40 Par Skindbukser til 2 Rd. 3 Mk. Parret, en Leverance, der, som det nedenfor vil sees, paa Grund af Krigens hurtige Afslutning slet ikke kom til Anvendelse. Den 27de October afmarscherede det saa kaldte aarhusiske Regiment for at vende tilbage til Jylland. Den paafølgende 7de December passerede Prins Karl af Hessen tilligemed Kronprins Frederik gennem Helsingør paa hjemrejsen fra Norge.

De Indkvarteringsudgifter, som bleve lignede paa alle Landets Kjøbstæder udenfor Kjøbenhavn, udgjorde den Gang en Sum af 54,500 Rdl. Fordelingen af disse foretoges dels efter Forholdet mellem Byernes fra et Antal af 9 Aar beregnede Gjennemsnits Consumtionsafgifter, dels efter Antallet af deres Familier, og dels endelig efter Antallet af de (o: over 12 Aar gamle) Personer i dem, som svarede Extraskat. Af de 3 herved udkomne Størrelser uddrogtes et Middeltal, og dette kunde vedkommende Stiftamtmand af Hensyn til de enkelte Byers større eller mindre Skatteevne derefter atter modificere noget. De Kjøbstæder, som havde Indkvartering in natura, og hvis Indkvarteringsudgifter oversteg den ved den foran anførte Beregningsmaade udfundne Sum, kunde paa den nærmeste Amtstue faa godtgjort den tredie Del af det overstigende Beløb, medens de Byer, som vel ligeledes havde Indkvartering in natura, men hvis Indkvarteringsudgifter ikke naaede det paa dem faldne Beløb, paa nærmeste Amtstue maatte betale den tredie Del af den manglende Sum. De Kjøbstæder endelig, som ikke havde Indkvartering in natura, maatte i en saakaldet Hjælpeskat betale den tredie Del

af det dem tildelte Skattebeløb. Af alle Landets Kjøbstæder vare ikkun Vejle og Holstebro, og det kun til Udgangen af Aaret 1788, aldeles fritagne for at svare Indkvarteringsskat af Hensyn til de Ildebrande, hvoraf de havde været hjemsøgte. Følgende Byer i Sjælland havde Indkvartering in natura:

Helsingør, en Bataillon Infanteri, et Jægerkorps, et
 Artilleri-Detachement,
 Hillerød, en Eskadron Husarer,
 Hirschholm, en Eskadron Husarer,
 Jægersborg, en Eskadron Husarer,
 Kallundborg, to Eskadroner Ryttere,
 Kjøge, en Eskadron Dragoner,
 Korsør, et Garnisonskompagni, et Artilleridetachment,
 Nestved, to Eskadroner Dragoner og Staben,
 Roeskilde, en Eskadron Husarer og Staben,
 Slagelse, to Eskadroner Ryttere og Staben, og
 Vordingborg, en Eskadron Dragoner.

Som de Byer, der ikke havde Indkvartering in natura, men maatte udrede Indkvarterings-Hjælpeskat, anføres Frederikssund, Holbæk, Nykjøbing, Præstø, Ringsted, Skjelskør, Slagelse, Sorø, Stege og Store Hedinge. Efter den ovenfor angivne Beregningsmaade faldt Indkvarteringsskattens Beløb paa Sjællands samtlige Kjøbstæder saaledes:

(NB. Af de i den anden Spalte anførte Tal angiver det første det Beløb, Byen efter sin Consumtionsafgift, det andet det, den efter sit Familietal, og det tredie det, den efter sine Extraskat-Yderes Antal vilde have at svare. De to sidste af disse Tal viser det indbyrdes Forhold mellem Byernes daværende Størrelse, det fjerde Tal endelig angiver Middeltallet af de tre første).

	Den virke-	Den paa Byen efter Consumptionen,					Skatten, mo-	Hjælpeskat			
	lige Udgift.	Familiernes og Extraskat-Ydernes					dificeret af	at modtage.		at svare.	
	Rd	Antal faldende Andel.					Stiftamtmdn.	Rd	Ƴ	Rd	Ƴ
Frederikssund:	"	179	167	193	179	4	322	"	"	107	2
Helsingør:	4458	3913	2833	3301	3349	"	3225	411	"	"	"
Hillerød:	1350	964	845	859	889	2	644	235	2	"	"
Hirschholm:	1350	"	"	"	"	"	"	450	"	"	"
Holbæk:	"	834	910	1048	930	4	966	"	"	322	"
Jægersborg:	1350	"	"	"	"	"	"	450	"	"	"
Kallundborg:	1600	1024	836	977	945	4	1288	104	"	"	"
Kjøge:	800	1541	789	1011	1113	4	805	"	"	1	4
Korsør:	432	861	720	782	787	4	644	"	"	70	4
Nestved:	1970	1583	1045	1074	1234	"	1288	227	2	"	"
Nykjøbing:	"	362	407	398	389	"	483	"	"	161	"
Præstø:	"	269	283	312	288	"	322	"	"	107	2
Ringsted:	"	483	589	567	549	"	644	"	"	214	4
Roeskilde:	1530	2078	1124	1555	1585	4	1449	27	"	"	"
Skjelskør:	"	421	394	386	400	2	322	"	"	107	2
Slagelse:	1970	1283	770	1081	1044	4	1288	227	4	"	"
Slangerup:	"	427	366	329	374	"	322	"	"	107	2
Sorø:	"	588	348	359	434	4	322	"	"	107	2
Stege:	"	504	686	590	593	2	805	"	"	268	2
Store Hedinge:	"	275	431	455	387	"	322	"	"	107	2
Vordingborg:	800	488	706	689	627	4	644	52	"	"	"

I Henhold til sin forud afgivne Erklæring nedlagde Justitsraad van Deurs ved Udgangen af Aaret 1788 Bestyrelsen af Kæmnerposten. Ifølge den tagne Bestemmelse skulde der altsaa atter foretages Valg af en af Byens Borgere til Kæmner for det nye Aar. Valget faldt paa en Brygger Rasmus Carstens, og efter at have erkyndiget sig saa vel hos Magistraten som hos de eligerede Borgere om Mandens Vederhæftighed bekræftede Stiftamtmanden Valget.

I Januar Maaned 1789 var Antallet af Færgelavgets Færgebaade 22 af 1 à $2\frac{1}{2}$ Læsters Drægtighed; Baadene ejedes af 13 Færgemænd. Aaret i Forvejen havde Baadenes Antal været 21 og Færgemændenes 12, og Aaret 1790 vare disse Tal atter blevne henholdsvis 21 og 12. Lavget ejede alle tre Aar 84 Robaade af $\frac{1}{2}$ Læst's og 46 saa kaldte to Mands Joller af $\frac{1}{4}$ Læst's Drægtighed.

Som sædvanligt lod Stiftamtmanden ved Aarets Begyndelse forespørge hos Magistraten om Industriens Tilstand i Byen, om dens Fabriker, om dens Tobaksavl samt om Dyrkningen af Hør og Hamp, og som sædvanlig maatte Magistraten svare, at der med Undtagelse af Bregaards Sukkerfabrik og Friskolens Spinderi, hvilket sidste naturligvis ikke havde meget at sige, ingen Fabrik fandtes i Helsingør. Hverken Tobak, Hør eller Hamp dyrkedes paa Byens Marker. I Slutningen af Aaret 1789 fik Byen imidlertid en Fabrik til, idet en Kjøbmand Thomas Bryan erholdt Tilladelse til at anlægge et Sæbesyderi i Helsingør. Dog først efter længere Tids Forhandlinger og stærk Modstand fra Kjøbmandslavgets Side fik han, og foreløbig kun for to Aar, Lov til at udsælge sin Sæbe i mindre Partier.

Efter at have været under Arbejde i omtrent 10 Aar var den nye Landevej til Kjøbenhavn omsider bleven færdig,

men skjøndt den alt i nogen Tid havde været tagen i Brug, lod Fuldførelsen af dens Forbindelse med Byens Hovedgade, den saakaldte Entrée, dog endnu stadig vente paa sig. Grunden hertil var følgende. Paa visse nærmere Betingelser havde Regeringen som sit Bidrag til de dermed forbundne Udgifter bevilget 600 Rd., men denne Sum forslog ikke engang til de fornødne Expropriationer, endsige til de øvrige Omkostninger, og baade Magistraten og de eligerede Borgere krympede sig ved at ofre mere paa en Sag, der allerede havde foraarsaget Byen saa store Udgifter. Efter Vejmasteren, Capitain Rosenbergs Overslag vilde der efter den for Indkjørselen lagte Plan til sammes Fuldførelse medgaa 127 Kubikfavne Sten à 5 Rdl. Favnen og 1650 Læs Sand à 1 Mk. Læsset, og naar hertil kom Omkostningerne ved Indflytningen af vedkommende Borgeres Huse, Opførelsen af en ny Port m. m., vilde den samlede Udgift omtrent blive 3000 Rdl. Den Gjæld, som Byen alt havde paadraget sig ved Landevejsanlægget, og som nu foruden paa løbne Renter beløb sig til 16000 Rdl., hvoraf alene de 13000 Rd. skyldtes til Banken, medens 500 vare laante af Fattigvæsenets og 1500 af Latinskolens Midler, vilde derved vokse til henimod 20000 Rdl., en Sum saa stor, at Byen næppe „i saa besværlige Tider, og da den største Del af det almindelige Borgerskab var saa fattig“, blot vilde kunne udrede dens Renter. Uagtet derfor „enhver vel kunde skjønne, den agtede Entrée ved Svingelporten vilde blive en stor Ziir for den Deel af Byen“, havde de eligerede Borgere dog i deres Skrivelse af 5te Marts 1789 maattet anmode Magistraten om at „recommandere dette til Stiftamtmandens naadigste Overvejelse“, det de gjorde i det faste Haab, „at Hs. Excellence ved sit høje Formaaende vilde om muligt see Byen til den nye Entrée understøttet ved noget mere

end de 600 Rdl. af Hs. Majestæts Kasse, og med sin sædvanlige Nidkjerhed for Kjøbstædernes Vel i sin Tid paa muligste Maade hjælpe Byen ud af den Labyrinth, hvori den ved den nye Landevejs Anlæg var bleven bragt“. Magistraten havde opfyldt de eligerede Borgeres Anmodning og sendt Stiftamtmanden deres Indstilling med sin bedste anbefaling. Men under 18de April havde den fra Stiftamtmanden modtaget Meddelelse om, „at Vejcommissionen ikke saae sig i Stand til at forskaffe Byen nogen større Sum, end den allerede tilstaaede, og at, dersom Byen derfor for nærværende Tid ikke fandt det gjørligt at skaffe Raad til de Penge, som Bekostningen paa Entréens Fuldførelse vilde udfordre, maatte samme indtil videre blive at udsætte“.

Den 14de Marts lod Cand. pharm. Jens Foss Steenberg fremlægge paa Raadstuen en Syns- og Vurderings-Forretning over Helsingørs Apothek. Ejendommen var da ansat til en Værdi af 7700 Rdl. Han havde kort i Forvejen kjøbt den af sin Formand Wulffs Enke, for hvem han alt i et Par Aar havde bestyret Apotheket, og fik nu efter at være varmt anbefalet af Magistraten Tilladelse til at drive det for egen Regning. I næste Maaned døde en af Byens gamle og ansete Borgere, dens daværende Overformynder Christen Clausen Plum, og blev begravet i tysk Kirke. Hans Søn, Hans Plum, lod strax efter optage en Vurderingsforretning over Faderens ny opbygte grundmurede Hus*) udenfor Svingelen. Det blev tilligemed tilhørende Have med Lysthus og indhegnet Jord vurderet til i Alt 8700 Rdl., hvoraf Huset vurderedes til de 6000 Rdl., Haven med Lysthuset til de 2000 Rdl., og Jorden til de 700 Rdl. Samtidig opførtes

---

*) Den nu Hds. Højhed Prindsesse Augusta tilhørende, men senere ved Til- og Paabygninger betydeligt forøgede Ejendom.

flere større Privatbygninger i Byen. Saaledes lod Kjøbmand Belfour samme Aar bygge en ny Gaard paa Stengaden mellem Raadhuset og Justitsraad Wildes Ejendom — den blev næste Aar vurderet til 9500 Rdl. —, og Kammerhérre Hauch, Kæmmerer ved Øresunds Toldkammer, en større Gaard*) i Kongensgade, der næste Aar vurderedes til 8270 Rdlr. Under Opførelsen af Belfours Ejendom fandt de eligerede Borgere sig foranledigede til at anmode Magistraten om at føre Tilsyn med, at Sikkerheden af Raadstubygningens Arrestlokaler, der alt i Forvejen vare slette nok, og hvis Mangel paa Forsvarlighed allerede ved at lette Arrestanters Flugt havde kostet Byen mange Penge, ikke blev yderligere svækket ved Naboskabet til Belfours Kjælder. Antallet af samtlige Ejendomme i Helsingør og paa dens Grund angaves i Maj Maaned 1789 for at være 518. Herunder var ikke medregnet Kirkerne, Hospitalet, Fattighuset, Raadhuset, Latinskolen, Toldbodbygningen, de to Consumtionsboder, Øresunds Toldkammer og Marienlyst Slot. Imellem de 518 Bygninger maatte de 146 ansees for Gaarde, idet de enten havde særskilte Hovedbygninger eller Forhuse med Porte.

Den 29de April ankom to Grenaderbatailloner til Helsingør for der, dog kun for Sommermaanederne, at afløse Byens sædvanlige Garnison, den Kronborgske Bataillon og det sjællandske Jægerkorps, som den samme og den følgende Dag afmarscherede til Kjøbenhavn. Grenaderernes Styrke opgaves til 2 Majorer, 8 Kompagnichefer, 24 subalterne Officerer, 4 Kompagnifeltskjærere, 64 Underofficerer og 672 Tambourer, Pibere og Menige. Den Kronborgske Bataillon efterlod i Byen 128, og Jægerkorpset 7 Koner og Børn, for hvem der maatte anvises

---

*) Den nuværende Realskolebygning.

frit Kvarter. Da de ny ankomne Officerer strax efter deres Ankomst beklagede sig for Magistraten over Vanskeligheden ved at erholde ordentlig Middagsspis i Byen, lod denne opkalde paa Raadstuen en Vævermester, en Sadelmager og en Handskemager som dem, der tidligere især havde paataget sig Officerers Beværtning, og disse tilbøde da at levere 2 Retter god Middagsmad ud af Huset for 7 Mk. ugentlig. Hotelejer Carmichael tilbød at levere 3 Retter daglig i Hotellet for 2 Rdl. ugentlig, men kun for en Uge ad Gangen „fordi han var forpligtet til at beværte fremmede Rejsende og derfor ikke kunde forbinde sig for længere Tid“.

I Maj Maaned udnævntes Latinskolens Rektor, Treschow, til Rektor ved Latinskolen i Christiania, hvorfra han senere — i Aaret 1803 — blev forflyttet til Kjøbenhavn som Professor ved Universitetet. Treschows Eftermand i Helsingør blev Rektor Peder Lofft fra Trondhjem, indtil hvis Ankomst Skolen bestyredes af dens Conrektor, Magister Hansen. Samme Efteraar blev, som tidligere berørt, Præsten ved Mariæ Kirke, Wøldike, kaldet til Præst i Store Hedinge. Hans Eftermand blev Henrik Paulin Sandal, der hidtil havde været Præst i Magleby paa Møen.

Iblandt de Hegn, hvorved Byens Øvrighed, efter at Grænserne for dens Jorder vare blevne fastsatte, havde søgt at værne om dens Ejendoms- og Græsnings Ret, var der et Gjærde, som man havde ladet opsætte hinsides den saa kaldte Julebæksbro, og, for at dette rigtigt kunde svare til sin Hensigt og danne et tilbørligt Lukke, havde man dermed ikke blot afspærret den gamle Vej mellem Helsingør og Kronborg Geværfabrik, „der unødvendig var bleven aflagt“, men tillige fortsat det et Stykke ud i Søen. Herover klagede Toldinspektøren, Generalkrigskommissær Sehestedt, til Magistraten, fordi de ridende Strandtold-

betjente „til Hinder for Hans Majestæts Tjeneste og Strandop-sigten og til Sikkerhed for de Contravenienter, hvoraf der der omkring gaves altfor mange“, derved hindredes i deres Patrouil-leren og udsattes for Fare baade for sig selv og for deres Heste. Man enedes derfor om paa det omtalte Gjærde at an-bringe en aflaaet Laage, til hvilken Toldvæsenet erholdt Nøgle. Det synes dog ikke at have været Toldvæsenets Folk alene, for hvem Byens nye Hegn var i Vejen. Der klagedes nemlig hyppigt af vedkommende Jordbrugere over Ødelæggelser af Hegnene, og især var det den daværende Slotsforvalter paa Marienlyst, Mansa, som paa sin Principal Kronprinsens Vegne ofte havde Grund til at besvære sig over Beskadigelser af de Stengjærder, hvormed han havde ladet Marienlyst's Marker omgive. Magi-straten maatte flere Gange — de bleve nemlig ofte strax ned-revne — lade Underfogeden, Jens Frederik Møncke, opslaa Pla-kater og ved Trommeslag offentliggjøre Advarsler herimod med Løfte om Belønning for Angiveren.

Ved et Circulaire af 27de Juli forlangte Stiftamtmanden Oplysning af Magistraten om, hvorledes man i Helsingør for-holdt sig med Behandlingen af Politisager. En Del Aar i For-vejen havde Magistraten af den daværende Stiftamtmand, Ge-hejmeraad Brockenhuus, paa Cancelliets Befaling modtaget en lignende Opfordring*), men enten havde man glemt den den Gang afgivne Oplysning, eller denne var ikke bleven funden tilfredsstillende. Denne Gang lød Svaret saaledes: „Udi alle saavel Politiet mellemværende og ved Politiretten afgjørende Sa-ger, som i de hvilke jeg, Bjørnsen, qua Politimester paataaler, foranstalter jeg de Vedkommende med Aftøns Varsel indkaldede

---

*) Cf. Program f. 1871, Pag. 20.

for Retten, hvor jeg forhører de Paagjældende, i Tilfælde examinerer de paastævnte Vidner, og endelig paa egne og Magistratens Vegne efter den herværende Praxis forfatter Dommen, som afsiges inden 3 Solemærker og i Mangel af Opfyldelse lyder paa lige Tid til Execution. Skjøndt Magistraten ifølge Forordningen af 25de August 1741, confereret med Forordningen af 31te December 1700, Cap. 11, art. 10, egentlig udi Kjøbstæderne, hvor der er Magistrat, skulde alene være Dommere udi Politisager, har dog, siden Rescriptet af 6te April 1742 udkom, Praxis her været, at Byefogeden ei alene som Actor har paatalt Forseelser imod Politianordningerne, men endog udi deslige og i andre ved Politiretten fremkommende Sager tillige været Dommer. Hvad angaaer det Spørgsmaal, hvorefter Landstinget dømmer i anden Instants udi Politisager i Almindelighed, da synes dette at være i Analogie af forbenævnte Anordning af 31te December 1700. Dog kunne vi ved denne Lejlighed, og skjøndt det her helt sjelden indtræffer, at Politisager blive appellerede, ikke undlade at yttre den Formening, at det vilde tjene til at forebygge Trættelyst og unyttig Penge Spilde for Vedkommende, naar det ikke var tilladt at appellere saadanne Sager, med mindre de var af en vis bestemt Værdi. Hvilket til Deres højgrevelige Excellences naadige Omdømme saaledes underdanigst indstilles.

Den 28de August ankom paa Helsingørs Rhed det engelske Skib Pomona fra Marokko. Det medbragte som en Gave fra Kejseren af Marokko 6 Heste og 4 Mulæsler, hvoraf Halvdelen var bestemt for Kongen af Danmark og Halvdelen for Kongen af Sverig. Saasnart Regjeringen fra Magistraten havde modtaget Underretning herom, afsendtes der strax Staldknegte fra Kjøbenhavn for at modtage Dyrene. Med samme Skib havde

den danske Konsul i Tanger, M. Claessen, der i Marokko havde modtaget den kejserlige Foræring og fragtet Skibet til dennes Befordring, for egen Regning og som en Gave til Fædrelandet „for at befordre dettes Faareavl“ medsendt 25 Væddere, som han anmodede Helsingørs Magistrat om at besørge tilstillede Generalmajor Claessn.

Det Stykke Land, som paa den ene Side strakte sig fra den før omtalte Julebæks Bro til det saa kaldte Sadelmagerled — dette Led betegnede Grændsen mod Marienlyst's Grund — og paa den anden Side fra Hammermøllevejen til Stranden, hørte den Gang til Overdrevet og henlaa som saadant endnu udyrket*) Det beskrevet som rigt paa Moser og tildels bevokset med Skov og Krat, og Jorden sagdes at være daarlig og ufrugtbar. Dette Stykke Land ønskede John Diston, en engelsk Kjøbmand, som alt i længere Tid havde været bosat i Helsingør**), at faa sig overdraget enten i Fæste eller til Leje, men dog kun imod at han paa Grund af de Bekostninger, han agtede at anvende derpaa, kunde beholde det for en længere Række af Aar og derved sikre baade sig selv og sine Efterkommere Udbyttet af sin Flid og sine Penge. Hans Skrivelse til Magistraten derom var af 12te December 1789. Det var nemlig hans Hensigt der dels at dyrke en ny Sædart, som han kaldte indiansk Korn eller tyrkisk Hvede, og hvormed han alt i Forvejen havde gjort Forsøg i det Smaa og opnaaet overordentlige Resultater — han paastod saaledes efter en Udsæd af et Fjerdingskar at have høstet 5 Tønder —, dels at begynde en Kaninavl, hvortil han

---

*) Det var altsaa omtrent den Jord, som nu hører til Baron Rosenørn-Lehns Ejendom Højstrup, før kaldet Godthaab.

***) Cf. Program f. 1872 Pag. 49.

vilde forskrive Moderdyr fra England. Til det Første bemærkede de eligerede Borgere, der vare blevne anmodede om at erklære sig om Sagen, vistnok med Rette, at den omtalte Kornsort, om hvis store Produktivitet de forøvrigt udtalte sig meget tvivlende, næppe uden ganske undtagelsesvis vilde kunne modnes under Danmarks Klima, og til det Andet, at Kaninkjød vel var en yndet Ret hos Helsingørs engelske Familier og efter Sigende skulde være meget behageligt, samt at Kaninskind vistnok var bekjendt som en værdifuld Handelsartikel, men at Kaniner paa den anden Side let paa Grund af deres stærke Formerelse vilde kunne blive en Plage for samtlige tilgrænsende Grundejere. Af denne Anskuelse var ogsaa Slotsforvalter Mansa, hvem man havde underrettet om Distons paatænkte Forehavende, og han erklærede derfor straks, at han maatte forbeholde sig sin eller rettere Kronprinsens Ret, hvis Kaninerne skulde gjøre Skade paa Marienlyst's Jorder. Desuagtet anbefalede de eligerede Borgere i Erkjendelse af, at Udførelsen af Distons Plan i Tiden maatte kunne blive til Fordel for Byen, at imødekomme hans Ønske, men dog kun saaledes, at det af ham opgivne Tidsrum — han havde forlangt Jorden paa 80 Aar — indskrænkedes til det Halve. Heri tilbød Diston sig at indvillige. Sagen indstilledes derpaa til Stiftamtmanden, denne gav sit Samtykke, og under 8de April 1790 overdroges den omspurgte Jord til Diston paa følgende Betingelser: Jorden overdroges ham og Arvinger i Fæste paa 40 Aar imod en Afgift af 50 Rdl. om Aaret i de første 30 Aar og 60 Rdl. aarligt i de sidste 10 Aar, og imod at han selv maatte lade den indhegne og opdyrke. Den paa samme værende Skov, som man tidligere havde ladet takseres af kyndige Mænd, og som af disse var bleven anslaaet til at indeholde 127 Favne stort Brænde til 2 Rdl. 3 Mk. Favnen og 25

Favne Fagotter til 1 Rdl. Favnen, overlodes ham til Ejendom for en Sum af 400 Rdl., der skulde betales til den førstkomende 11te December Termin. Endelig skulde alle Omkostninger ved Overdragelsen saavel som Betalingen for den kongelige Konfirmation paahvile ham. Saaledes var Sagen da bragt i Orden, og Diston begyndte nu straks at indrette sig paa sin nye Jord. Men da han ved Vinterens Begyndelse gav sig i Færd med hensynsløst at rydde Skoven, viste der sig dog — i det mindste foreløbigt — herimod en uventet Hindring. Da Rentekammeret nemlig fra vedkommende Skovridere havde modtaget Underretning om, at Diston havde begyndt at fælde Træerne, lod det for Magistraten nedlægge Protest herimod, idet det støttede sig til den Overenskomst, der i 1786 var bleven oprettet mellem Regeringen og Byen*), ifølge hvilken den Sum af 2745 Rdl., som Byen havde at betale for Ejendomsretten til den paa Overdrevet staaende Skov, vel kunde blive henstaaende rente- og afdragsfrit i 6 à 7 Aar, men kun paa den Betingelse, at der intet fældedes af Skoven, uden at en tilsvarende Del af Salgsprisen afbetaltes.

Til Byens Kæmner for det nye Aar valgtes den 5te Januar Tømmermester Knud Jensen, og det var forgjæves, at han ved at paaberaabe sig baade sin Ansættelse ved Brandvæsenet og sin Svagelighed søgte at unddrage sig for sin nye Værdighed.

Efter Stiftamtmandens Ordre tilskrev Magistraten i Begyndelsen af Aaret — den 8. Januar — samtidig saavel Kæmmererne ved Øresunds Toldkammer som Byens egne Toldembedsmænd for gjennem dem at skaffe Generaltoldkammeret nøjagtig Oplysning om, „hvilke egentlig de Consuler i Helsingør

---

*) Cf. Program f. 1873, Pag. 34.

vare, som dreve borgerlig Næring^a. Allerede den 11te Januar indløb Svaret fra Byens Toldkammer, underskrevet Gether, Møller og Berner, — Toldinspektøren, Generalkrigskommissær Sehestedt, var fraværende, Gether kaldte sig Tolder, og Møller og Berner vare Kontrollører —, og to Dage efter kom Svaret fra Øresunds Toldkammer, der var underskrevet af Kæmmerererne Jessen, Schou og Lütken, medens den med Svaret følgende og „paaberaabte Efterretning efter samtlige Herrer Toldkammererers expresse Anmodning“ var given af Toldkammerets Kasserer, Assessor Weise. Ifølge det første modtog samtlige fremmede Konsuler i Helsingør Varer paa Oplag paa Toldbodens Pakhuse til videre Forsendelse, og da disse Varer, saavidt man vidste, ikke tilhørte dem selv, maatte de betragtes som Transitgods. I det andet Svar meddelte Weise, at de Konsuler, som ved Øresunds Toldkammer klarerede saavel deres egne som en fremmed Nations Skibe, og som derfor hver Maaned til ham — Weise — betalte den skyldige Øresunds Told, den Gang vare den engelske Konsul Nicolas Fenwick, den franske Konsul Brosseronde, den preussiske Konsul Thalbitzer med Firma H. A. Thalbitzers Enke & Comp., og den hollandske saa kaldte Commissair van Deurs med Firma Sal. Arent van Deurs's Enke & Comp. Den russiske Konsul Hoffmann og den spanske Konsul Badin befattede sig derimod ikke med nogen Toldklarering.

Af de foran nævnte Embedsmænd ved Byens Toldkammer døde Gether i Begyndelsen af April Maaned, og faa Dage efter døde Kontrollør Møller. Gethers Embede blev overdraget til Sehestedt, der alt i Forvejen havde været ham adjungeret, medens Berner rykkede op i Møllers Plads og i Forbindelse hermed kort efter tillige af Magistraten fik Møllers Post som Bro- og Havneinspektør. Dette sidste Embede tænkte dog Generaltold-

kammeret stærkt paa at inddrage som unødvendigt, fordi de smaa Vandkummer ved Havnen, der forhen ved den Vanskelighed, der havde været forbunden med Adgang til dem, havde foranlediget idelige og blodige Slagsmaal mellem fremmede Skibes Besætninger, nu vare blevne afløste af større og rummeligere, saa at Politiet alene for Fremtiden maatte ansees for at være stærkt nok til med Lethed at kunne holde Orden paa Broen, og fordi man desuden nu havde faaet en militær Vagt i Havnens umiddelbare Nærhed. Allerede sidst i Maj Maaned døde Sehestedt og blev den 3die Juni begravet i Koret af St. Olaj Kirke ved sin ikke længe i Forvejen afdøde Hustrus Side. Toldinspektør blev derefter Berner, der da maatte opgive sit Broinspektør-Embedet, og til Toldkasserer udnævntes Konsumtionsinspektør Svanstrup. Berner og Svanstrup havde i fast Gage 250 Rd. hver aarlig og dertil en vis Procentdel af Told- og Konsumtionsindtægternes Beløb. Foruden dem var der ved Toldkammeret ansat 3 Kontrollører, med 100 Rd. i fast Gage hver.

Med Udgangen af Aaret 1789 var den Ret, som O. C. Hjorth havde havt for 3 Aar til Græsningen i Egebæksvang (cfr. Program f. 1873, Pag. 30) atter forløben, og han søgte derfor igjen om at faa den fornyet paa de tidligere Vilkaar og atter paa 3 Aar. Denne Gang mente Stiftamtmanden imidlertid, at det var rigtigst at lade Græsningsretten gaa til Avktion. Avktionen afholdtes den 24. Marts i Esrom, og ved denne tilfaldt Rettigheden vel atter Hjorth og atter for 3 Aar, men for Fremtiden maatte han dog betale 10 Rd. mere end før, altsaa 60 Rd. aarlig.

Efter Ordre fra Kancelliet lod Magistraten den 19de April anstille en „Jagt“ efter Løsgængere og arbejdsføre Tiggere, som maatte opholde sig i Helsingør eller paa dens Grund. Byens

4 Kvartermænd vare blevne tilsagte til sammen med 2 Borgere og to Betjente at deltage i Jagten. Hele Udbyttet blev 4 Stakler, en Mand og 3 Kvinder, som alle efter et kort Forhør hos Justitsraad Bjørnsen strax bleve afsendte til Forbedringshuset paa Christianshavn.

Den 1ste Juni 1790 fratraadte Grev Haxthausen sit Embede som Sjællands Stiftamtmand. Allerede i Slutningen af det forrige Aar var han af Kongen bleven udnævnt til Statsminister, men var desuagtet vedbleven med at fungere som Stiftamtmand. Ved hans Udnævnelse til Minister havde Magistraten i Helsingør sendt ham sin Lykønskning, hvori det bl. A. hed: „saa smertefuld som denne Forandring er for os, saa ærefuld er den for Deres Excellence, og saa fordelagtig vil den blive for Hs. Majestæts og Landets Tjeneste.“ Af hans Fratræden den 1ste Juni tog Magistraten atter Anledning til at udtale en Beklagelse, der synes virkelig at være følt baade af den og af de eligerede Borgere. Haxthausens Eftermand som Stiftamtmand blev Kammerherre Grev Knuth.

Da man i Sommeren 1790 fra Amtets Side vilde gjøre Helsingørs By dens Rettighed til Tørveskær i Trøstholms Mose i Tikjøb Overdrev stridig, beviste Magistraten for Amtmanden i Hirschholm, Gehejmerraad Lewetzau, at Byens Ret grundede sig paa en kongelig Resolution af 11te Maj 1734.

I Anledning af at Stiftamtmanden havde stillet en Opfordring til vedkommende Øvrigheder i Kjøbstæderne om at vaage over, at alle Hovedgader holdtes i tilbørlig Orden, og over, at der paa samme ikke fandtes Karnapper eller Udbygninger, som kunde lægge Hindringer i Vejen for Færdselen, meddelte Magistraten ham i Skrivelse af 17de October, at Gader og Fortog i Helsingør fejedes hver Lørdag og stedse holdtes rene, samt

at der der ikke mere fandtes de fordum brugelige Karnapper, eftersom Magistraten „i sin Betjenings Tid“ altid havde sørget for, at saadanne Udbygninger ikke anbragtes paa nye Huse og stedse bleve borttagne ved Hovedreparationer af gamle.

Uagtet Indkvarteringsreglementet af 4de August 1788 saa vidt muligt havde sørget for en ligelig Fordeling af Indkvarteringsbyrden paa Landets Kjøbstæder, havde Paaligningen af Indkvarteringskatten dog allerede i den nærmest følgende Tid fremkaldt megen Misfornøjelse i Helsingør. I Maj Maaned 1790 havde omsider en Del af Byens Embedsmænd og Borgere med Etatsraad, Toldkammerer Jessen i Spidsen, der troede sig forurettet ved Skatteligningen, ikke blot indgivet en motiveret Fremstilling til Regeringen imod denne, men tillige benyttet Lejligheden til at klage over den Maade, hvorpaa Magistraten og de eligerede Borgere i det Hele taget styrede Byens Skattevæsen. De andre Underskriveres Navne vare: Lütken, Schou, Tuxen, J. W. C. Weise, W. Weise, A. C. Sprunck, (alle af Øresunds Toldkammers Embedsmænd), Adam Gradman, Schuttleworth, F. Warming, J. J. Claessen, Stenberg, M. Liebman, Wood & Howden, A. Hvidt, N. Breegaard, Schumacher, Belfour, Berner, Louise sal. Holms Enke & Comp., C. Biermann, Wegener, C. Plum og K. Jensen. Blandt andet havde Klagerne beraabt sig paa det Uforholdsmæssige i, at Kjøbenhavn, en By med 80,000 Indbyggere og en Assurancesum, der, skjøndt alle dens Bygninger ikke vare assurede, løb op til 18 Millioner, ifølge Plakat af 25de Februar 1765 kun skulde svare i Indkvarterings-

---

*) I dette Tal, der af Klagerne i deres Sægs Interesse vistnok alt er opgivet for lavt, er selvfølgelig Garnisonen og de til den hørende Familier ikke medregnede.

skat 35,000 Rdl., medens Helsingør med sine 4000*) Indbyggere og en Assurancesum af omtrent 800,000 Rdl. skulde for Aaret 1789 udrede i Indkvarteringsskat 6 à 7000 Rdl. — Netto Summen kunde de ikke angive, fordi de ikke af Raadstuskrivaren havde kunnet erholde en Afskrift af den Beregning over Indkvarteringsudgifterne, hvorefter Ligningen var forfattet —. Efter at være kommen Regeringen i Hænde var Klagen igjennem Stiftamtmanden bleven sendt til Magistratens og de eligerede Borgeres Erklæring, og heri var det Ugrundede i Klagernes Forestilling da noksom blevet paavist. Stiftamtmanden havde sluttet sig til Magistraten og Formændene, og til stor Beroligelse for disse kom Kancelliets Resolution af 4de November, „at paa Jessens og Fleres Forslag var ikke at reflectere“. Men den ubehageligste Side af Sagen havde imidlertid været, at samtlige Klagere foreløbigt havde vægret sig ved at betale deres Skatter, og at et saa lokkende Eksempel, der desuden blev givet af flere af Byens mest ansete Borgere, ikke havde kunnet andet end finde mange Efterfølgere. Følgen deraf var bleven, at Magistraten i længere Tid havde maattet ty til Laan for at kunne bestride Byens mest nødvendige løbende Udgifter.

I Foraaret 1788 var en af Byens 16 Formænd, den forhen (cf. Program f. 1872, Pag. 22) omtalte Kjøbmand Christopher Holm, afgaaet ved Døden, uden at hans Plads som eligeret Borger siden var bleven besat. Da den nye Stiftamtmand i Efteraaret 1790 var bleven opmærksom herpaa, paalagde han Magistraten uopholdelig at besørge et nyt Valg foretaget. Efter tidligere Vedtægt opfordrede Magistraten derpaa de eligerede Borgere til at foreslaa to af Byens Borgere til den ledige Plads, og af disse valgte den derefter d. 10. November Adam Gradman. Stiftamtmanden bekræftede vel Valget, men erindrede dog Magi-

straten om, at der til dettes fulde Gyldighed udfordredes, at hele Borgerskabet billigede det*).

Efter en Udsæd af 117 Tønder og 7 Skjæpper Rug, 169 Tdr. 7 Skpr. Byg og 201 Tdr. 7 Skpr. Havre havde Byens 57 Jordejere i Aaret 1789 kun høstet 366 Tdr. 6 Skpr. Rug, 685 Tdr. 3 Skpr. Byg og 621 Tdr. 1 Skp. Havre, altsaa i Gjennemsnit næppe $3\frac{1}{2}$ Fold, medens de i Aaret 1790 efter en Udsæd af 89 Tdr. 3 Skpr. Rug, 150 Tdr. 4 Skpr. Byg og 201 Tde. 1 Skp. Havre høstede 462 Tdr. 2 Skpr. Rug, 860 Tdr. Byg og 844 Tdr. 4 Skpr. Havre, altsaa omtrent 5 Fold. Det slette Udfald af Høsten i Aaret 1789 var vel en af Grundene til de høje Kornpriser, hvorover man klagede om Efteraaret i samme Aar, idet Hveden dengang var stegen til 7 Rdl. Tønden, Rugen til 4 Rdl. 3 Mk, Bygget til 3 Rdl. 2 Mk. og Havren til 10 à 13 Mk., men Byens Borgere vare, — som det dog senere efter Regeringens Undersøgelse viste sig, med Urette, — mere tilbøjelige til at søge den egentlige Aarsag til Stigningen i, at Ærøboerne, der vare dem, der især forsynede Helsingør med Korn og Levnetsmidler, ved Efterretningen om den begyndende Mangel i Byen netop bleve liggende med deres Fartøjer i Nivaa Bugt for at bringe Nøden og derved Priserne til at stige. Med Undtagelse af Smør, der var steget henimod 50 Procent, holdt forøvrigt Priserne paa Levnetsmidler sig i Aarene 1789—91 omtrent paa samme Trin som i de nærmest foregaaende Aar. Oksekjød kostede saaledes 6 à 7 Sk., Kalvekjød 10 à 11 Sk., Lammekjød 5 à 7 Sk., fersk Flæsk 8 à 9 Sk. og røget Flæsk 10 à 14 Sk. Pundet. Boghvede-, Byg- og Havregryn betaltes med 12 à 16 Sk. Ottingen, Ost kostede 6 Sk. Pundet, Smør

---

*) Cf. Program f. 1872 Pag. 10.

derimod 18 à 20 Sk. Prisen paa de ringere Sorter Øl var 10 à 12 Mk., paa de bedre 16 à 18 Mk. og paa Gradmans hvidt Øl 18 à 20 Mk. Tønden. Brændevin af 6 Graders Styrke kostede 19 à 20 Sk. Potten. For 2 Sk. skulde Bagerne i Aaret 1788 levere 10 à 12 Lod Franskbrød og 32 Lod Rugbrød men i Aarøne 1789 og 1790 kun 6 à 8 Lod Franskbrød og 26 Lod Rugbrød.

Ifølge van Deurs's den 21. Maj 1792 afleverede Kæmnerregnskab for Aaret 1788 havde Byens Indtægter i dette Aar været 8087 Rd. 2 Mk. $8\frac{1}{4}$ Sk., medens dens Udgifter havde beløbet sig til 13782 Rd. 5 Mk. $9\frac{7}{12}$ Sk. Det næste Aars Kæmner, Brygger Carstens, afleverede sit Regnskab den 7. Februar 1792, og derefter vare Byens Indtægter i Aaret 1789 9677 Rd. 2 Mk. $12\frac{3}{6}$ Sk., og dens Udgifter 9671 Rd. 3 Mk. $12\frac{3}{6}$ Sk. De ved Anlægget af den nye Landevej foranledigede Udgifter optoges, som tidligere bemærket, ikke i Kæmnerregnskaberne. Den 28de Februar 1793 afleverede Kæmneren for Aaret 1790, Tømmermester K. Jensen, sit Regnskab, og ifølge dette vare Indtægterne og Udgifterne i dette Aar følgende:

Indtægt:

1. Byskatten:	Rd	Ɔ	β	Rd	Ɔ	β
a. Jordskyld	107	5	„			
b. Grundskat	546	3	$5\frac{1}{6}$			
c. Næringsskat	737	2	„			
d. Claessens Afgift af Reberbanen ifølge hans Privilegium	25	„	„			
	<hr/>			1416	4	$5\frac{1}{6}$
				<hr/>		
	Overføres	1416	4	$5\frac{1}{6}$		

	RM	Ɔ	β
Overført	1416	4	5 $\frac{1}{8}$
2. Leje af Byens Slagterboder, Vognskure og Overdrevsjorder	397	2	7
3. Provincial Medici og Chirurgi Skat.....	39	4	"
4. Indkvarterings Indtægter:	RM	Ɔ	β
a. Paalignet Indkvarte- ringsskat	4153	1	5 $\frac{1}{2}$
b. Indkvarterings Hjæl- peskat.....	411	"	"
	<hr/>		
	4564	1	5 $\frac{1}{2}$
5. Brandhjælpen	856	"	14
6. Løgte- og Sprøjteskatten.....	245	4	13
7. Adskillige Indtægter:	RM	Ɔ	β
a. Afgifter for Tørve- skær i Byens Moser à 4 Sk. daglig for hver Spade	39	2	4
b. Afgift for Siv og Rør paa Byens Overdrev	5	"	"
c. Ifølge indgangen For- ening af Skydesel- skabet 10 Rdl. og af H. Pedersen m. Fl. 4 Rdl.....	14	"	"
d. Byens Part af Bom- forpagtningen	43	3	14 $\frac{1}{2}$
e. Godtgjørelse for Fri-			
	<hr/>		
Overføres	102	"	2 $\frac{1}{2}$
	7519	5	12 $\frac{9}{16}$

	Rd	ŷ	β	Rd	ŷ	β
Overført	102	„	2½	7519	5	12½ ⁹ / ₁₆
rejse Omkostninger af Slangerup, Frederiks- sund, Sorø og Hillerød	251	4	14½			
f. Udbyttet af en Avktion over 40 Par Skind- bukser og 40 Par Støvler*)	195	2	7			
g. For en Arrestants bort- solgte Effekter	7	1	8			
h. For bortsolgt gammelt Jern af Lappeporten.	5	4	„			
				562	1	„
8. Indkomne og af Kæmner Carstens afleverede Restancer fra det foregaaende Aar..	1592	2	6½ ¹ / ₆			
				Summa Indtægt	9674	3 3¼

Udgift.

1. Reparationer paa Byens Ejen-

domme:	Rd	ŷ	β	Rd	ŷ	β
a. Raadhuset	21	4	„			
b. Sygehuset	45	4	„			
Overføres	67	2	„			

*) Da der ingen Brug var bleven for disse Ting (cf. Pag. 22), vare de blevne ophængte paa Raadstuen og derfra med Stiftamtmandens Tilladelse først den 9. November 1790 bortsolgte ved Avktion.

	RM	ŷ	β	RM	ŷ	β
Overført	67	2	„			
c. Jægergaarden	41	2	8			
d. Natmandens Hus	5	„	„			
	<hr/>			113	4	8
2. Byens aparte Reparationer:						
a. En ny Port ved Lappen	169	„	„			
b. Reparation af en Rende- sten med tilhørende Brolæggerarbejde . . .	5	3	12			
c. Udgifter ved Svingel- Vagten	31	1	„			
d. Byens offentlige Vand- poster	6	„	„			
e. En ny Stenkiste for En- den af Kongensgade.	4	„	„			
f. En ny Stenkiste paa Byens Overdrev ved røde Pæl	4	„	„			
	<hr/>			219	4	12
3. Lønninger til Kirkens Betjente:						
a. Sognepræsten, Hr. Schebye	155	5	„			
b. Kapellanen, Hr. Volckersen	72	3	„			
c. Organisten, Hr. Howe . . .	91	„	„			
	<hr/>			319	2	„
4. Lønninger til Skolens Betjente:						
a. Rektor Lofft.	10	5	9½			
b. Femte Lectie Hører Eilert	15	5	15			
	<hr/>			Overføres	26	5 8½
				652	5	4

	R	Ƴ	β	R	Ƴ	β
Overført	26	5	8½	652	5	4
c. Fjerde Lectie Hører Roed	15	5	15			
d. Tredie Lectie Hører Grüner	15	1	14			
				58	1	5½

5. Lønninger til Byens Betjente:

a. Justitsraad Borgmstr. Wilde til Srivematerialier og Brændsel	42	„	„
b. Justitsraad Raadmand van Deurs som By- og Raad- stuskriver	113	2	„
c. Brændsel til samme	6	„	„
d. Justitsraad Olrik til Brænd- sel	6	„	„
e. Byens 16 Formænd til Skrivematerialier	43	2	„
f. Skoleholder Petersens aar- lige Løn	30	„	„
g. Underfoged Mønckes Løn og Husleje	57	2	„
h. Raadstutjener Larsens Løn	24	„	„
i. Do. for Raadstuens Ren- holdelse	5	2	„
k. Do. for Brændsel til Raad- stuen og Gjældskom- missionen	22	„	„
l. Raadstutjener Poulsens Løn	24	„	„

Overføres	373	2	„	711	„	9½
-----------	-----	---	---	-----	---	----

	Rd	Ƴ	β	Rd	Ƴ	β
Overført	373	2	"	711	"	9½
m. Do. til Husleje	20	"	"			
n. Taarnvægterens Løn	53	2	"			
o. Stadsmusikant Gronemann	20	"	"			
p. Løn til 2 Provincial Medici og 2 do. Chirurgi	51	4	"			
q. Skarpretterens Løn	16	"	"			
r. For Byens 4 Springvands Portioner	8	"	"			
s. Raadstuens Løgte- og Sprøjteskat	3	2	"			
t. Natmanden for Raadstu- gaardens og Torvets Renholdelse	5	2	"			
u. Graver Salling for St. Olai Kirkegaards Renholdelse	3	"	"			
v. Torvefogedens Løn	20	"	"			
x. Brandadjutant Lyngsøes Løn	4	"	"			
y. Sammes Løn som Stads- adjutant	10	"	"			
z. Løn til Byens 4 Kvarter- mænd	44	"	"			
æ. Løn til de 3 Stadstam- bourer à 3 Rd. 2 Mk.	10	"	"			
ø. Kæmnere til Skrivemate- rialier	30	"	"			
				672	"	"
Overføres	1383	"	9½			

		R ^M	Ɔ	β
	Overført	1383	„	9½
6. Adskillige Udgifter:	R ^M	Ɔ	β	
a. For Byens offentlige Rendestenes og Springposters Vedligeholdelse	40	„	„	
b. For Byens Rækværker at opsætte og igjen at nedtage	1	1	„	
c. Postpenge	1	5	11	
d. Brandstyr af Bataillonens Sygehus	1	„	6	
e. Do. af Jærgaarden ...	1	1	13	
f. Do. af Raadstuen, Slagterboderne og Vognskurene	5	„	12	
g. Do. af Sprøjtehuset og Natmandens Hus.....	„	2	„	
h. Lægte- og Sprøjteskat af Sygehuset og Jærgaarden	„	5	„	
i. For at befordre flere af de 16 Mænd ud til Byens Tørvemoser...	7	„	„	
k. Rentpenge af et Prioritetslaan i Jærgaarden paa 1000 Rdl.....	40	„	„	
l. Avktions Salarium og				
	Overføres	89	4	10
		1383	„	9½

	Rd	ŷ	β	Rd	ŷ	β
Overført	98	4	10	1383	„	9½
Trommeslag for den under Indtægt 7 f. anførte Auktion ...	11	3	6			
	<hr/>			110	2	„
7. Løgte- og Sprøjtevæsenet:						
a. Til Kjøbmand Hvidt for 10 Tønder Tran til Byens offentlige Ga- deløgter	280	„	„			
b. Til Blikkenslager Ro- bertson for Repara- tioner paa Gadeløg- terne	23	„	„			
c. Til Malerarbejde paa Løgterne	3	5	„			
d. For 10 Morgenstjerner og noget Smedear- bejde	5	4	„			
e. For to nye Vægterstiger	4	4	„			
f. For Glas og Bly til 4 nye Løgter, samt Reparation af de gamle	19	„	„			
g. For Smørelse til Sprøj- teslangerne	4	„	„			
h. For Bomuldsvæger til Løgterne	10	3	„			
	<hr/>					
Overføres	350	4	„	1493	2	9½

	Rd	γ	β	Rd	γ	β
Overført	350	4	"	1493	2	9½
i. For Løgtepenge til Væg-						
terne	2	3	5			
	<hr/>			353	1	5
8. Lønninger ved Brandvæsenet:						
a. Brandinspektør Braun-						
behrns	24	"	"			
b. Premier - Brandmester						
Wendt	5	"	"			
c. Vandadjutant Knud Jen-						
sen*)	4	"	"			
d. Vægterinspektør Møncke						
.....	4	"	"			
e. En Komandersergent...						
.....	4	"	"			
f. En Værkgesel 9 Rd., 2						
do. à 7 Rd., 4 do.						
à 4 Rd.	39	"	"			
g. 2 Straalemestere à 3 Rd.,						
2 do. à 2 Rd.	10	"	"			
h. Justitsraad vanDeurs som						
Brandretsskriver	10	"	"			
	<hr/>			100	"	"
9. Indkvarteringsudgifter:						
a. Godtgjørelse til Borgere						
for leveret Indkvarte-						
ring in natura	2621	2	8			
	<hr/>					
Overføres	2621	2	8	1946	3	14½

*) Den daværende Kæmner.

	Rd	γ	β	Rd	γ	β
Overført	2621	2	8	1946	3	14½
b. Kvarterpenge til Officererne af det sjællandske Jægerkorps og dets Bøssemager	333	1	3			
c. Do. til Officererne af den kronborgske Bataillon	282	3	6			
d. Kvarterpenge til Artillerikorets Mandskab .	83	4	13			
e. Kvarterpenge til Søindrulleringschefen	30	"	"			
f. Resterende Kvarterpenge fra foregaaende Aar .	60	"	"			
g. Lys og Brændsel til Jægerkorpsets Sygestue for Aaret 1790	132	"	"			
h. Do. til den kronborgske Bataillons Sygestue for samme Aar	132	"	"			
i. For Plads til Opbevaring af Jægerkorpsets Brød- og Krudtvogn, samt til den kronborgske Bataillons Depot	23	"	"			
k. Kvarterpenge til Ingeniørmajoren paa Kronborg for Sommerhalvaaret.	20	"	"			
Overføres	3717	5	14	1946	3	14½

	R	Ø	β	R	Ø	β
Overført	3717	5	14	1946	3	14½
l. Sengklæder, Lagener, Halm						
m. m. til Sygehuset .	104	1	8			
m. Vægterpenge af Jæger-						
gaarden og Sygehuset	2	1	„			
n. Renovation i Bataillonens						
Sygehus	27	2	„			
o. Do. i Jægergaarden . . .	8	2	4			
p. Underfoged Møncke for						
Udfærdigelse af Ind-						
kvarteringsbilletter . .	4	„	„			
q. Indkvarterings Godtgjøl-						
relse til Slagelse . . .	26	5	„			
	<hr/>			3890	5	10
10. Brandstysudgifter				856	„	14
11. Frirejseudgifter:	R	Ø	β			
a. Erstatning til andre						
Kjøbstæder	280	„	1			
b. Byens egne Frirejse-						
udgifter	25	5	12			
	<hr/>			305	5	13
12. Delinkventomkostninger:						
a. For en Arrestants For-						
plejning og Varetægt						
samt hans Transport						
til Kjøbenhavns Fæst-						
ning	10	1	14			
	<hr/>			6999	4	3½
Overføres	10	1	14	6999	4	3½

	R ^{sk}	Ɔ	β	R ^{sk}	Ɔ	β
Overført	10	1	14	6999	4	3½
b. For 3 Arrestantinders Forplejning og Vare- tægt, samt Medicin og Pleje til den ene	6	4	2			
c. For samme Arrestant- inders Transport til Kjøbenhavns Forbe- dringshus	7	„	5			
d. For Forplejning og Va- retægt af en Mand og 3 Kvinder, der vare blevne anholdte for Lediggang*)	2	4	„			
e. For Sammes Transport til Forbedringshuset	7	2	„			
f. Diætpenge til en Be- tjent	„	5	10			
g. En svensk Betlers Trans- port til Sverig	„	4	„			
h. Delinkvent-Omkostnin- gers Godtgjørelse til Hillerød	18	5	„			
	<hr/>			54	2	15
13. Restancer:						
a. Restancer fra 1789 ..	172	2	4			
	<hr/>					
Overføres	172	2	4	7054	1	2½

*) Cf. Pag. 36.

	Rd.	Mk.	Sk.	Rd.	Mk.	Sk.
Overført	172	2	4	7054	1	2½

b. Restancer af Indkvar-

teringskat for 1790..	465	2	12½
-----------------------	-----	---	-----

c. Restancer af Byskat for

1790	148	5	9/8
------------	-----	---	-----

	786	4	1 1/8
--	-----	---	-------

14. Moderationer:

a. Af Indkvarteringskat-

ten for 1790	50	„	10
--------------------	----	---	----

b. Af Byskatten for 1790

	15	2	8
--	----	---	---

	65	3	2
--	----	---	---

Summa Udgift	7906	2	5 9/8
--------------	------	---	-------

Naar denne Udgift, 7906 Rdl. 2 Mk. 5 9/8 Sk., trækkes fra Indtægten, 9674 Rdl. 3 Mk. 3 1/4 Sk., bliver tilbage 1768 Rdl. 13 1/8 Sk.. Heraf havde Kæmneren alt i Forvejen Tid efter anden leveret Magistraten 1454 Rdl., sin Eftermand havde han ifølge Udgiftsordre leveret 200 Rdl., Resten 114 Rdl. 13 1/8 Sk afleverede han samtidig med sit afsluttede Regnskab.

SKOLEEFTERRETNINGER.

Efter at Loven af 1ste April 1871, Anordningen af 5te August og Bekjendtgjørelsen af 9de August s. A. havde fastsat nye Bestemmelser om Undervisningen og Karaktergivningen i de lærde Skoler m. v., udkom i Tilslutning hertil den 25de August s. A. følgende to Bekjendtgjørelser af Undervisningsministeriet om en Forandring i Fordringerne ved Afgangsexamen for Realdisciple og ved almindelige Forberedelsesexamen, begge af højere Grad, og om Karaktergivningen ved disse Examina:

I. Bekjendtgjørelse om Forandring i Fordringerne ved Afgangsexamen for Realdisciple og ved almindelig Forberedelsesexamen, begge af højere Grad.

Paa derom af Ministeriet nedlagt allerunderdanigst Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under Dags Dato allernaadigst at bifalde, som følger:

Fordringerne ved Afgangsexamen for Realdisciple og ved den almindelige Forberedelsesexamen ved Universitetet, begge af højere Grad, skulle herefter være de samme, som ved Anordningen af 5te Avgust d. A. § 3*), jfr. § 2**) og Lov af 1ste April d. A. om Undervisningen i de lærde Skoler § 5***), ere fastsatte for Hovedexamen ved Udgangen af 4de Klasse for Disciple, der følge den mathematisk-naturvidenskabelige Retning, dog med følgende nærmere Bestemmelser:

1. Prøven i Latin bortfalder; derimod prøves der i Engelsk dels i et læst Pensum af mindst 200 Oktavsider, dels i et ikke læst prosaisk Stykke og i det nødvendige af Grammatikken.
2. Prøven i Tysk er ikke blot mundtlig, men tillige skriftlig ved en uden Brug af Ordbog udarbejdet let Stil.
3. Prøven i Historie omfatter alt, hvad der fordres læst i Skolen indtil Udgangen af 4de Klasse.

I den nye Form afholdes ovennævnte Examina første Gang i Sommeren 1873.

Medens den ved Bekjendtgjørelse af 18de September 1855 § 8 for Farmaceuter befalede Prøve i Latin forøvrigt vedbliver, bortfalder den dog for dem, der have bestaaet Hovedexamen ved Udgangen af 4de Klasse i en lærd Skole og ved samme i mundtlig Latin mindst have opnaaet Karakteren „godt“.

Hvilket herved bringes til almindelig Kundskab.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, d. 25. Avg. 1871.

C. Hall.

Schwartzkopf.

De i Bekjendtgjørelsen citerede §§ lyde saaledes:

*) Anordningen af 5te Avgust § 3:

Aars- eller Hovedexamen ved Udgangen af Skolens 4de Klasse anstilles saaledes:

1. I Modersmaalet er Prøven alene skriftlig og bestaaer i en Stilopgave, der væsentlig gaaer ud paa Fremstilling af et bekjendt Stof.
2. I Tysk prøves i to ikke læste Steder, et prosaisk og et lettere poetisk, og i det nødvendige af Grammatikken.

3. I Fransk prøves dels i et opgivet, i Skolen læst Pensum af mindst 100 Oktavsider, dels i et ikke læst prosaisk Stykke og i det nødvendige af Grammatikken.

4. I Latin anstilles Prøven dels mundtlig i det til det sidste Aar læste Pensum, dels skriftlig ved en let Stil, der holder sin indenfor de væsentlige syntaktiske Regler og det almindeligste Ordforraad og udarbejdes uden Benyttelse af Ordbog.

5. I Græsk og 6. i Historie prøves alene i det i det sidste Aar læste.

7. I Geografi prøves i det hele læste Pensum.

8. I Mathematik er Prøven dels skriftlig, dels mundtlig. Der forelægges skriftlige Opgaver i praktisk Regning og Arithmetik og lignende Opgaver angaaende en simpel geometrisk Konstruktion eller en geometrisk Sætning, som falder ind under lette Anvendelser af, hvad der er læst. Mundtlig prøves ligeledes i Geometri og Arithmetik.

9. I Naturlære og 10. i Naturhistorie prøves i det hele læste Pensum.

**) Samme Anordning § 2:

I Skolens 1ste til 4de Klasse meddeles Undervisningen saaledes:

1. I Modersmaalet gives Undervisningen som hidtil.

2. Undervisningen i de levende Sprog gives alene i Tysk og Fransk gennem samtlige 4 Klasser.

3. I Latin fremmes Undervisningen igjennem alle 4 Klasser saaledes, at der i 4de Klasse kan læses et Pensum, der i Omfang i det mindste svarer til en Bog af Livius eller 2 Bøger af Cæsars Gallerkrig, 50 Kapitler af Ciceros Taler og 1 Bog af Virgils Æneide eller 800 Vers af Ovids Metamorfoser. Grammatikken indøves tillige ved mundtlig og skriftlig Oversættelse fra Dansk paa Latin.

4. I Græsk begynder Undervisningen i 3die Klasse og fremmes saaledes, at der i 4de Klasse kan læses et Pensum, der i Omfang i det mindste svarer til 1 Bog af Xenofons Anabasis og 1 Bog af Homer.

5. I Religion, hvor Undervisningen ophører ved Udgangen af 3die Klasse, gennemgaaes Bibelhistorien efter en udførligere Lærebog, den kristelige Troes- og Sædelære efter en mindre.

6. Historien, saavel Verdenshistorien kortere behandlet som særlig Nordens Historie, maa være gennemgaaet indtil Udgangen af 4de Klasse.

7. Geografien afsluttes ved Udgangen af 4de Klasse, hvor det hele Pensum repeteres.

8. Matematik og Regning.

Undervisningen i Arithmetik begynder i første Klasse og fortsættes igennem alle fire Klasser saaledes, at der meddeles:

Læren om Addition og Subtraktion, Multiplikation og Division, Potensopløftning og Roduddragning med derunder forekommende Udviklinger af positive og negative, hele og brudne, rationale og irrationale, reelle og imaginære Størrelser; Hovedsætningerne om Tallenes Egenskaber; Decimalbrøker, Proportioner og Progressioner; Logarithmer med deres praktiske Anvendelser, hvorunder sammensat Rentesregning; Ligninger af første og anden Grad, de første saavel med en som med flere ubekjendte.

Undervisningen i Geometri skal i første Klasse indledes med en paa Betragtning af materielle Former støttet Abstraktion af de første geometriske Begreber, saaledes at Disciplen derved tillige føres til saadan klar Opfattelse af Legemers, Fladers og Liniers Inddeling efter deres Frembringelsesmaade og Beskaffenhed, som uden geometriske Beviser ad Anskuelsens Vej ved

Iagttagelse af og Forsøg med legemlige Former kan opnaaes. Derefter meddeles et plangeometrisk Kursus af det i Skolerne hidtil sædvanlige Omfang.

Undervisningen i Regning slutter sig til den matematiske Undervisning med saadanne Opgaver, som kunne tydeliggjøre Matematikkens Anvendelse i det praktiske Liv, derunder ogsaa Beregningen af Arealer og Voluminer, de første støttede til Plan-geometriens Læresætninger, de sidste uden matematiske Beviser.

9. I Naturlære gives en Oversigt over de fysiske Kræfter og Virksomheder med en kortfattet Fremstilling af den uorganiske Kemi.

10. Naturhistorie læres i samme Omfang som hidtil og afsluttes ved Udgangen af 4de Klasse, hvor det hele Pensum repeteres.

11. Tegning. Frihaandstegning øves i 1ste og 2den Klasse som Indledning til geometrisk Tegning i 3die og 4de Klasse.

12. I Skrivning undervises kun i 1ste og 2den Klasse.

**) Lov af 1ste April § 5:

I Skolens fire nederste Klasser er Undervisningen overvejende fælles for samtlige Disciple i hver Klasse. For de Elever, der bestemme sig for den matematisk-naturvidenskabelige Retning, bortfalder Græsk, og for de Elever, der bestemme sig for den sproglig-historiske Retning, bortfalde geometrisk Tegning og Naturlære. Efter Undervisningsministerens Bestemmelse kan et af de levende Sprog gjøres til et valgfrit Fag.

Den ved Udgangen af 4de Klasse afholdte Aars- eller Hovedexamen giver, naar den er bestaaet med et vist Pointsantal, som nærmere bliver at fastsætte af Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet, samme Adgang til højere Undervisningsanstalter og Fagexamina som Afgangsexamen af højere Grad

for Realdisciple og den almindelige Forberedelsesexamen ved Universitetet af samme Grad.

2. Bekjendtgjørelse om Karaktergivningene ved Afgangsexamen for Realdisciple og ved almindelig Forberedelsesexamen ved Universitetet, begge af højere Grad.

Efter den af Ministeriet ved allerhøjeste Resolution af 2den September 1855 dertil givne Bemyndigelse vil Ministeriet herved have fastsat, at de i Bekjendtgjørelse af 9de Avgust d. A. truffne Bestemmelser*) om Karaktergivningen m. v. ved de lærde Skoler ogsaa skulle være gjældende ved Afgangsexamen for Realdisciple og ved almindelig Forberedelsesexamen ved Universiteter, begge af højere Grad.

Ved bemeldte Examinere gives i hvert af følgende Fag: Modersmaalet, skriftlig, Tysk, mundtlig og skriftlig, Fransk, Engelsk, Naturhistorie, Geografi, Historie, Arithmetik, mundtlig og skriftlig, Geometri, mundtlig og skriftlig, og Naturlære, 1 Karakter, hvis Værdi fordobles i Engelsk.

Udfaldet af Prøven betegnes ved „Bestaaet“, hvortil fordres 33 Points. Til „Bestaaet“ kan føjes „med Udmærkelse“, naar der opnaaes 83 Points. I Examensvidnesbyrdet indføres Fagkaraktererne.

Hvilket herved bringes til almindelig Kundskab.
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, d. 25. Avg. 1871.

C. Hall.

Schwartzkopf.

*) I disse Bestemmelser hedder det:

Specialkaraktererne ere ug, mg, g, tg, mdlg og slet, der betragtes som staaende lige langt fra hinanden, svarende til

Talværdierne: 6, 5, 4, 3, 2, 1. Til disse Karakterer kan der føjes + eller ÷, der forhøjer eller nedsætter Karakteren med $\frac{1}{3}$: altsaa $ug \div = 5\frac{2}{3}$, $mg + = 5\frac{1}{3}$, $mg \div = 4\frac{2}{3}$, $g + = 4\frac{1}{3}$ osv.; dog maa der ikke gives nogen Karakter over ug eller under slet.

Naar der ved Sammenlægning af de enkelte Censurers Karakterer fremkommør andre Brøker end Trediedele, reduceres de til den nærmest liggende Trediedel, saaledes at, hvad der er $\frac{1}{6}$ eller derover, gjøres til $\frac{1}{3}$ og, hvad der er under $\frac{1}{6}$, bortkastes.

Ved Hovedkarakterens Uddragning af Specialkaraktererne benyttes en anden Skala, hvori ug har Værdien 8, mg 7, g 5, tg 1, mdlg ÷ 7 og slet ÷ 23 og, naar Mellemkaraktererne medtages, $ug \div$ regnes $= 7\frac{2}{3}$, $mg + = 7\frac{1}{3}$, $mg \div = 6\frac{1}{3}$, $g + = 5\frac{2}{3}$, $g \div = 3\frac{2}{3}$, $tg + = 4\frac{1}{3}$, $tg \div = \div 1\frac{2}{3}$, $mdlg + = \div 4\frac{1}{3}$, $mdlg \div = \div 12\frac{1}{3}$ og $slet + = \div 17\frac{2}{3}$.

Hvor ved 4de Klasses Hovedexamen Karaktererne for mundtlig og skriftlig Prøve skulle sammenlægges, gjælde disse lige meget.

Det er Censorerne og den examinerende Lærer aldeles uforment at bestemme Fagkarakteren ved fri Diskussion og fælles Skøn, saa at den formelige Votering med Tal, Sammenlægning og Division kun benyttes, hvor Resultat ikke kan vindes ad hin Vej.

I den ved de tvende foran aftrykte Bekjendtgjørelser fastsatte Form afholdtes følgende første Gang Skolens

AFGANGSEXAMEN I AARET 1873.

Den skriftlige Prøve afholdtes den 16de og 17de Juni, den mundtlige den 23de og 25de i samme Maaned. Hr. Professor Holm overværede Prøven som Examens-commissair. Med ham deltog efter Indbydelse i Bedømmelsen d'Hrr Overlærer Børresen i Engelsk, Slotspræst Friedenreich i Tydsk, Cand. philos. van Mehren i Naturhistorie og Capitain v. d. Recke i Mathematik og Naturlære.

De af Undervisningsministeriet givne skriftlige Opgaver vare følgende:

I Dansk.

Skildring af Alperne.

I Tysk.

Da Henrik den Fjerde for at blive Konge i Frankrig gik over til den katholske Kirke, sikkrede¹⁾ han sine tidligere Troesfæller²⁾, de Reformerte, den frie Religionsøvelse ved det saakaldte nautiske Edikt. Men Ludvig den Fjortende, der vilde gjøre alle sine Undersaatter til Katholiker, ophævede³⁾ dette Edikt og tvang derved mange Mennesker, der ikke vilde forlade deres Tro, til at vandre ud og nedsætte sig⁴⁾ i andre Lande, saasom Holland og Tydskland, især i Brandenburg, hvor man endnu i Berlin finder en ikke ubetydelig fransk Koloni, der imidlertid for største Delen har antaget tydsk Sprog og tyske Sæder. Ogsaa til Danmark droge nogle, om-

endskjøndt den daværende⁵⁾ Biskop i Sjælland, Hans Bagger, modsatte sig deres Optagelse⁶⁾. Dengang opstod de reformerte Menigheder, der endnu bestaa i Kjøbenhavn og Fredericia.

¹⁾ Sikke, zusichern. ²⁾ Troesfælle, Glaubensgenosz. ³⁾ Ophæve, aufheben. ⁴⁾ Nedsætte sig, sich niederlaszen. ⁵⁾ Daværende, damalig. ⁶⁾ Optagelse, Aufnahme.

I Geometri.

1. En ret Linie og en Cirkel ere givne. At konstruere Tangenter til Cirklen parallele med den rette Linie.

2. At konstruere en Cirkel igjennem to givne Punkter AB saaledes, at den berører en given ret Linie parallel med AB.

3. En Trekant har en Vinkel $A = 30^{\circ}$, det Stykke af Halveringslinien af en af de andre Vinkler, som ligger indenfor Trekanten, har en given Længde h , og det Stykke af den modstaaende Side, som afskjæres af Halveringslinien fra Vinkelspidsen A at regne, er $h\sqrt{2}$.
At konstruere Trekanten.

4. Hvorledes beregnes Arealet af en regelmæssig Mangekant? Beregning af Arealerne af den regelmæssige Sexkant, som er omskreven om en Cirkel med given Radius, og af den regelmæssige Tolvkant, som er indskreven i den samme Cirkel, samt Bestemmelse af disse Arealers Forhold.

5. Hvorledes findes Arealet af et Cirkelsegment (Afsnit)? Bevis, at den rektificerede Bue l til et Cirkelsegment, hvis Areal er halvt saa stort som den tilsvarende Sektors (Udsnit) Areal, maa være dobbelt saa stor som

Afstanden h fra Chordens ene Endepunkt til den Diameter, som gaaer igjennem det andet.

Hvorledes kan man i dette Tilfælde af de givne Linier l og Cirkelns Radius r finde de Stykker, hvori Diametren deles af Linien $h = \frac{1}{9} l$?

6. I en ligesidet Trekant indskrives en Cirkel. En parallel Transversal, som tangerer den, drages. I den derved afskaarne Trekant indskrives atter en Cirkel og en dertil tangerende parallel Transversal, som ogsaa er parallel med den første, drages.

Man skal finde

- a) Forholdet imellem den første Cirkels Radius og den givne Trekants Side,
- b) de to parallelle Transversalers Forhold til samme Side,
- c) de to Cirklers og de to Paralleltrapeziers Arealers Forhold.

Der forlanges løst en af de tre første og en af de tre sidste Opgaver.

I Regning og Arithmetik.

1. En Cirkelbue paa 15° er 19 Mile lang, hvor stort er Cirkelns Areal?

2. En Kapital har ved at staa paa Rente i Tidsrummet fra den tredie August 1872 til den niende Januar 1873, begge Dage medregnede, saaledes, at der gives 1 Skilling daglig Rente af 100 Rd., indbragt i simpel Rente (ikke Rente af Rente) netop 100 Rd. Hvor stor har Kapitalen været?

3. En Beholdning paa 5013 Td. Steenkul svinder paa hverr Tønde $\frac{3}{8}$ Sjæppe. Derefter sælges hele Beholdningen til en Pris af $15\frac{3}{8}$ £ for hver Tønde, den

nu indeholder. Hvor meget udgjør hele Salgsprisen? Til hvilken Pris for hver Tønde maatte de 5013 Tønder være kjøbte, for at Salgsprisen skulde være lig Indkjøbsprisen? Kan det sidste Spørgsmaal besvares, naar man ikke kjender Beholdningens Størrelse?

$$\left. \begin{aligned} 4. \text{ Af } x - 1 &= y - a^2 \\ y &= z + 2a \\ z &= x^2 - 3a - 1 \end{aligned} \right\} \text{ søges } x, y, z.$$

5. Af $1000\sqrt{x+\sqrt{x}} = 100$ søges x .

6 Tre paa hverandre følgende Led i Kvotientprogression (geometrisk Række) have S til Sum, P til Produkt. Hvorledes udtrykkes de enkelte Led ved S og P ?
Ex. $S = 35$, $P = 1000$.

Der forlanges tre af disse Opgaver løste, deriblandt en af de tre første og en af de tre sidste.

Udfaldet af Prøven vil sees af følgende Schema:

	Dansk.	Tysk.	Engelsk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Geometri.	Arithmetik.	Naturhistorie.	Naturlære.	Points.
H. Dithmer...	mg ÷	g +	g	g +	g g	mg	mg	mg	mg ÷	65	
P. M. Galschiot	g	mg ÷	ug ÷	mg	g g	g	mg	g	g ÷	64	

Afgangsexamen i Aaret 1873 var den sidste i det 3die Femaar, i hvilket Skolen havde havt Tilladelse til selv at afholde Afgangsprøven. Under 14de Juli f. A. indgav jeg derfor et Andragende til Undervisningsministeriet om, at denne Tilladelse maatte blive fornyet. Ved Skrivelse fra Ministeriet af paafølgende 11te August erholdt Skolen derefter, og atter for et Tidsrum af 5 Aar, „Tilladelse til at afholde den ved Bekjendtgjørelsen af 18de September 1855 jvf. Bekjendtgjørelsen af 25de August 1871 anordnede Afgangsexamen for Realdisciple med samme Virkning, som de offentlige lærde Skoler, og paa samme Vilkaar*), hvorunder den sidst ved Ministeriets Skrivelse af 5te August 1868 blev given“.

---

*) Cf. Skolens Program for 1869.

SKOLENS DISCIPLE.

Ved forrige Skoleaars Udgang havde Skolen 77 Disciple. Til den 15de August indmeldtes 7, og Skolen begyndte saaledes det nye Skoleaar med 84 Disciple. I Løbet af Aaret udtraadte 8 og indmeldtes 5, og Skolen har saaledes nu (i Juni Maaned) 81 Disciple.

Disses Navne (Fædrenes ere tilføjede i Parenthes, og Fornavnene kun anførte fuldstændigt for de nye Disciple) ere følgende:

Sjette Klasse.

(Gjennemsnitsalder ved Skoleaarets Udgang: 15 $\frac{1}{2}$, Aar.)

- A. **A. J. C. Wolstrup* (afd. Toldkontrollør Wolstrup). *H. O. G. Ellinger* (Stabshornist Ellinger). *A. F. J. Mehren* (Konsul J. van Mehren). *M. Rasmussen* (Kontorist Rasmussen). **C. O. G. Åhman* (Kjøbuand Åhman). *H. A. Recke* (Kapitain von der Recke). *J. M. C. Høyrup* (Kjøbmand Høyrup).

Disse 7 Disciple ville i Aar indstille sig til Afgangsprøven.

- B. *H. Rohde* (Premierlieutenant og Garvermester Rohde). *P. S. H. Larsen* (Capitain Larsen). *L. O. Grosmann* (Bundtmager Grosmann). *J. C. G. Brammer* (Kjøbmand Brammer). *F. V. S. Reiffenstein* (Kjøbmand Reiffenstein). *A. Wright* (Kjøbmand M. Wright). **G. C. L. Garrigues* (afd. Kjødmand Garrigues). *J. F. Stricker* (Capitain og Kjøbmand Stricker). *H. L. Svendsen* (Kjøbmand V. Svendsen). *C. F. R. Petersen* (afd. Proprietær Petersen). *O. Løve* (Skibsbygmester Løve). *G. F. Dithmer* (Proprietær Dithmer til Klostermosegaard).

Femte Klasse.

(Gjennemsnittsalder: 14 Aar.)

C. M. Hansen (Læge Hansen). *J. F. Mehren* (Broder til Nr. 3 i VI. A.). *G. G. I. Donatzky* (Bogtrykker Donatzky). **C. E. F. Holm* (Capitain Holm). *J. E. S. Andersen* (Capitain og Konsul Andersen). *A. V. Kjerulff* (Jernstøber Kjerulff). *C. V. Hømm* (Sadelmager Hømm i Kjøbenhavn). *C. T. Johannsen* (Capitain Johannsen). *C. J. Svedstrup* (Lieutenant og Fabrikbestyrer Svedstrup).

Fjerde Klasse.

(Gjennemsnittsalder: 13¹/₄ Aar.)

V. L. Dreyer (Konsul L. Dreyer). *G. Gjødese*n (Capitain Gjødese). *E. C. Grosmann* (Broder til Nr. 3 i VI. A.). *P. V. Svendsen* (Assuranceagent Svendsen). *C. C. E. Renouard* (Translatør og Telegrafist Renouard). *Johan Peter Wildenradt* (Oberst Wildenradt). *P. Petersen* (Plejefader Oversergent Møller). *A. J. Lassen* (Rektor Lassen). *C. G. Steen* (Blikkenslagermester Steen). *A. H. S. Steenberg* (Apotheker Steenberg). *H. Willumsen* (Uhrmager Willumsen). *E. E. Lund* (afd. Kjøbmand Lund). *J. Steen* (Tømmermester Steen). *E. L. Mehren* (Broder til Nr. 3 i VI. A.). *C. J. L. Rasmussen* (afd. Kjøbmand Rasmussen). *C. Willumsen* (Broder til Nr. 11). *J. P. S. Hansen* (Kjøbmand Hansen). *C. C. E. Matthiesen* (Læge Matthiesen paa Hellebæk). *D. Møller* (Prokurator Møller). *S. V. Dithmer* (Broder til Nr. 12 i VI. A.).

Tredie Klasse.

(Gjennemsnitsalder: 12 $\frac{1}{4}$ Aar.)

P. L. H. Jørgensen (Overlæge Jørgensen). *Jacob Albert Vilhelm Ginge* (Skibscapitain Ginge). *E. Møller* (Broder til Nr. 19 i IV.). *P. C. Petersen* (Forpagter Petersen til Kvistofte i Sverig). *V. Rohde* (Broder til Nr. 1 i VI.B.). *C. L. Stricker* (Broder til Nr. 8 i VI.B.). *C. E. H. Sørensen* (Kjøbmand Sørensen). *W. L. Reiffenstein* (Broder til Nr. 5 i VI.B.). *F. N. Dithmer* (Broder til Nr. 12 i VI.B.). *P. Svendsen* (afd. Slegtermester Svendsen). *H. L. E. S. Garrigues* (Broder til Nr. 7 i VI.B.). *G. V. C. Jessen* (Kjøbmand Jessen). *C. M. Tvede* (Capitain og Brændevinsbrænder Tvede). *G. Gradman* (Konsul Gradman). *C. G. R. Ellinger* (Broder til Nr. 2 i VI.A.). *C. V. O. Rossini* (Kjøbmand Rossini). *C. V. Møller* (Oversergent Møller). *C. O. Jacobsen* (Slagtermester Jacobsen i Kjøbenhavn).

Anden Klasse.

(Gjennemsnitsalder: 11 Aar.)

Christian Julius August Hansen (Premierlieutenant Hansen). *N. P. C. Hansen* (Lods Hansen). *P. Møller* (Broder til Nr. 19 i IV.). *Carl August Meinig* (Proprietær Meinig). *R. G. Ellinger* (Broder til Nr. 2 i VI.A.). *Vilhelm Emil Schiern* (Proprietær Schiern). *Niels Carl Schiern* (Broder til Nr. 6). *Poul Joseph Schiøttz* (Skibscapitain Schiøttz). *V. Riisberg* (Capitain og Smedemester Riisberg). *A. Kjædebye* (Oversergent Kjædebye).

Første Klasse.

(Gjennemsnitsalder: 10 $\frac{1}{4}$ Aar.)

E. J. J. Gundelach (Politibetjent Gundelach). *Carl*

Lauritz Goele (Overspillemand Goele). *Lauritz Peter Grosmann* (Broder til Nr. 3 i VI.B.). *F. V. A. S. Matzen* (Restauratør Matzen). *Holger Georg Willumsen* (Broder til Nr. 11 i IV.).

De med * betegnede Disciple have været holdte i Skolen ved Understøttelse af „Den borgerlige Forening til Realkundskabers Udbredelse“.

DEN UGENTLIGE TIMEFORDELING.

Klasse	I.	II.	III.	IV.	V.	VI. A-B.
Religion	3	2	2	2	2	
Historie	2	2	2	2	2	3-3.
Geografi	2	2	2	2	2	2-2.
Dansk	6	5	4	3	3	3-3.
Tydsks	5	4	4	3	3	3-3.
Engelsk	n	4	3	3	3	3-3.
Fransk	n	n	4	4	2	4-4.
Regning	5	4	4	3	2	2-2.
Arithmetik	n	n	n	n	3	2-2.
Geometri og geom.Tegning	n	n	n	4	4	4-4.
Naturhistorie	2	2	2	2	2	2-2.
Physik og Chemi	n	n	n	n	n	4-4.
Skrivning	5	5	3	2	2	n-n.
Tegning	2	2	2	2	2	n-n.
Sang	2	2	2	2	2	2-2.
Gymnastik	2	2	2	2	2	2-2.
	36	36	36	36	36	36

Fagenes Fordeling har været følgende:

Rektor: Historie i samtlige Klasser, Geografi i IV., V., VI.

Hr. C. Franck: Religion i I., II., III., Geografi i I., II., III., Regning i samtlige Klasser.

- Translatør og Sproglærer Jørgensen: Engelsk i hele Skolen, Tysk i I., II.
  - Caud. phil. Kiær: Dansk i hele Skolen, Religion i IV., V.
  - Cand. polyt. Monrad: Matematik, Naturlære og Naturhistorie i hele Skolen (har tillige Inspektionen paa Skolen).
  - Cand. phil. Müller: Fransk i hele Skolen, Tysk i III., IV., V., VI.
  - Maler Dam m: Tegning i samtlige Klasser.
  - Premierlieutenant Larssen: Skrivning og Gymnastik.
  - Musiklærer Wilbelmi: Sang.
-

De i Skoleaaret gennemgaaede Pensa ere følgende:

Dansk.

- VI. Oehlenschlägers Nordens Guder og Hakon Jarl, samt flere Digte af Heiberg, Chr. Winther og Paludan Müller ere læste, og hertil er givet en kort Udsigt over den danske Literatur. Klassen har desuden læst den nordiske Gudelære efter Dorph. En Stil (Opgaver af blandet Indhold) er skreven om Ugen.
- V. Dansk Læsebog af Winkel Horn og Borchsenius er tilligemed Fortællinger af Blicher og Andersen benyttet til Oplæsning. Grammatiken er mundtlig repeteret og indøvet ved Analysen. En Stil (af historisk eller beskrivende Indhold) er skreven om Ugen.
- IV. Dansk Læsebog af Winkel Horn og Borchsenius er benyttet til Oplæsning og Analyse. Bojesens Grammatik er gennemgaaet, repeteret og indøvet. En Stil (Gjengivelse af et forelæst Stykke) er skreven om Ugen.
- III. Winkel Horn og Borchsenius's Læsebog er benyttet til Oplæsning og Analyse. Af Bojesens Grammatik indtil „Forskjellige Arter og Sætninger“ ere Hovedstykkerne gennemgaaede og indøvede. Vers ere lærte udenad efter Holst's „Smaadigte“. En Stil (Gjengivelse af en lille Fortælling) er skreven om Ugen.
- II. Borgens og Rungs „Danske Læsebog“, 2det Cursus, er benyttet til Oplæsning og Analyse. Af Bojesens Grammatik er især Afsnittet om Verberne og Pronominerne gennemgaaet. Vers ere lærte udenad efter Holst's „Smaadigte“. En Stil er skreven om Ugen efter Dictat.

- I. Borgens og Rungs „Danske Læsebog“, 2det Cursus, er benyttet til Stavning, Oplæsning og Gjenfortælling af det Læste. Taledelene ere indøvede. Af Holsts's Smaadigte ere nogle lærte udenad. To Stile ere skrevne om Ugen efter Dictat.

Tysk.

- VI. Hjorts tyske Læsebog Pag. 122—146 første Cursus og 1—57 tredie Cursus samt Schillers „Marie Stuart“. M. Funcks tyske Syntaxis. Af Lorentzens tyske Stiløvelser ere omtrent 40 Sider oversatte mundtlig, og en Stil er skreven om Ugen.
- V. Af Hjorts Læsebog er læst Pag. 113—173. Efter Simonsens tyske Grammatik er læst hele Formlæren, og desuden Funcks tyske Syntaxis. I hver Uge er skreven en Stil efter Jürs og Rungs Materialier.
- IV. Af Hjorts Læsebog er læst Pag. 68—119. Efter Simonsens Grammatik er læst Alt om Pronominerne, Adjectiverne og Verberne, og af Jürs og Rungs Materialier ere i en Time hveranden Uge adskillige Stykker omkring i Bogen oversatte skriftlig, og hveranden Uge en Time anvendt til mundtlig Oversættelse efter Geills Læsebog.
- III. Af Hjorts Læsebog er læst Pag. 20—74, og af Formlæren er læst Adjectivernes og Substantivernes Declination, Pronominerne, Talordene, Præpositionerne og de regelmæssige Verber. En Time om Ugen er bleven anvendt til mundtlig Stiløvelse efter Geills Læsebog.
- II. Af tysk Læsebog af Geill er læst 3die og 4de Afsnit.

Af Grammatiken er læst Artiklen, Substantivet, Adjectivet, Talordene, Pronominerne samt Hjelpeverbernes og det regelmæssige Verbums Conjugation.

- I. Af tysk Læsebog af Geill er læst første og andet Afsnit, samt af 3die Afsnit til Pag. 40.

Engelsk.

- VI. har læst „Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter til Brug i Skolernes øverste Klasser“ af Listov, 1ste og 2det Hefte. Hele Mariboers Grammatik er bleven repeteret, og en Stil er skreven om Ugen.
- V. Af 1ste Afdeling af Listovs „Engelske Læsestykker og Stiløvelser“ er læst fra Pag. 55 og ud, samt af „Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter til Brug i Skolernes øverste Klasser“ af Listov første Hefte til Pag. 38 og desuden hele Mariboers Grammatik. Hver Uge er en Time bleven anvendt til skriftlig Oversættelse efter Listovs Stiløvelser, 2den Afdeling.
- IV. Af 1ste Afdeling af Listovs „Engelske Læsestykker og Stiløvelser“ er læst Pag. 1—55 og af Mariboers Grammatik Formlæren, og hver Uge er en Stil skreven efter Diktat eller efter Listovs Stiløvelser, 1ste Afdeling.
- III. Af Listovs „Ledetraad til Brug ved den første Undervisning i Engelsk“ er læst 2den Afdeling og af Mariboers Grammatik Formlæren undtagen de uregelmæssige Verber.
- II. Listovs „Ledetraad til Brug ved den første Undervisning“ i Engelsk, 1ste Afdeling, er læst, og Hjelpeverbernes og det regelmæssige Verbums Conjugation gennemgaaet mundtlig.

Fransk.

- VI. Hele Klassen har læst Borrings „Album littéraire“, Pag. 63—72, 92—100, 160—176, 193—234, 261—280. Efter Abrahams's Grammatik er læst Syntaxis. En Stil er i Reglen skreven hver anden Uge.
- V. Af Lassens franske Læsebog er læst Pag. 56—111. Efter Abrahams's Grammatik er læst hele Formlæren, og dels mundtlig dels skriftlig ere Stykker oversatte af 1ste Afdeling af Borrings Stiløvelser.
- IV. Af Lassens franske Læsebog er læst Pag. 1—77. Kjønnen, Tallet, Adjectivernes Comparation, Talordene, Pronominerne og Verberne (de regelmæssige og uregelmæssige) ere lærte efter Abrahams's Grammatik. Mundtlig ere oversatte Stykkerne 30—52 efter Borrings Stiløvelser.
- III. Hele Lassens franske Læsebog for Begyndere er gennemgaaet. I Grammatik er lært Hjælpeverbernes og de regelmæssige Verbers Conjugation. Af Borrings Stiløvelser ere mundtligt oversatte Stykkerne 1—30.

Religion.

- V. Luthers Catechismus ved Balslev er læst fra § 106—ud samt repeteret forfra, Assens's større Bibelhistorie fra Pag. 181 og ud. Psalmer ere lærte udenad.
- IV. Luthers Catechismus ved Balslev, § 66 til § 105. Af Assens's Bibelhistorie er læst det nye Testamente forfra til Pag. 180. Psalmer ere lærte udenad.
- III. Luthers Catechismus ved Balslev, forfra til § 77. Af Assens's Bibelhistorie er læst det gamle Testamentes 5 første Afsnit. Psalmer ere lærte udenad.

- II. Luthers Catechismus ved Balslev, første Hovedstykke. Af Balslevs Bibelhistorie er læst det nye Testamente, Apostelhistorien og den kortfattede Kirkehistorie. Psalmer ere lærte udenad.
- I. Af Balslevs Bibelhistorie er læst det gamle Testamente, og desuden Luthers lille Catechismus. Psalmer ere lærte udenad.

Historie.

- VI. Den nyere Historie fra 1789 efter Bohrs mindre Lærebog, og Danmarks Historie efter Allens mindre Haandbog. Øverste Afdeling har desuden repeteret alt det tidligere Læste.
- V. Den nyere Historie fra Reformationen til 1789 efter Bohrs mindre Lærebog.
- IV. Middelalderens Historie efter samme Lærebog.
- III. Oldtidens Historie efter samme Lærebog.
- II. Middelalderens og den nyere Tids Historie efter Ingerslevs fragmentariske Historie.
- I. Oldtidens Historie efter samme Lærebog.

Geografi.

- VI. Hele Geografien er bleven repeteret efter Rimestads mindre Lærebog.
- V. Danmark, Mellemeuropa og den græsk - tyrkiske Halvø, samt Indledningen til Geografien, efter samme Lærebog.
- IV. Nord- og Vesteuropa, den spanske og italienske Halvø efter samme Lærebog.
- III. De 4 fremmede Verdensdele efter samme Lærebog.

- II. Samtlige 5 Verdensdele efter Begyndelsesgrundene af Geografien ved Løfler.
1. Indledningen til Geografien og Europa efter samme Lærebog.

Mathematik.

- VI.A. Hele Steens Geometri. Steens elementaire Arithmetik og Algebra.
- B. Steens Geometri fra § 138 til § 195. Steens elementaire Algebra til § 4.
- V. Steens Geometri til § 138 og hele Steens elementaire Arithmetik.
- VI. Steens elementaire Arithmetik er læst til § 4. VI. og V. have i Gjennemsnit havt 3—5 skriftlige Opgaver at besvare om Ugen, dels i Hjemmet, dels paa Skolen. I samtlige 3 Klasser er hele Simesens geometriske Tegnelse gennemgaaet i de geometriske Tagnetimer, og VI.A. har tillige tegnet de fleste af de i Johnsons Lærebog givne Opgaver i Projections-tegning.

Regning.

- VI. Omvendt og sammensat Reguladetri, Delings-, Gjennemsnits-, Procent- og Vexelregning. Ældste Afdeling har tillige havt Øvelser i Logarithmers Anvendelse ved Rentesregning osv. og Opgaver til Løsning i Hjemmet.
- V. Omvendt og sammensat Reguladetri samt Gjennemsnits-, Delings- og Procentregning.
- VI. Reguladetri i hele Tal og Brøk, omvendt og sammen-

sat Reguladetri, samt Gjennemsnits-, Delings- og lidt Procentregning.

- III. Brøkgregning og lettere Reguladetrykker.
- II. Af C. Hansens Regnebog er gennemgaaet Slutningen af 1ste og Begyndelsen af 2den Del. Klassen har tillige gennemgaaet Slutningen af Femmers Hovedregningsopgaver i hele Tal.
- I. Af C. Hansens Regnebog er gennemgaaet 1ste Del, og i Hovedregning af Femmers Opgaver de 4 Regningsarter i hele, ubenævnte og benævnte Tal.

Naturlære.

- VI. Øverste Afdeling har læst og repeteret hele Physiken efter Holtens Lærebog, med Undtagelse af Lyslæren og enkelte Stykker. Anden Afdeling har efter samme Lærebog læst og repeteret fra Pag. 232 og ud. Øverste Afdeling har efter Hoyers Lærebog læst og repeteret hele Chemien, anden Afdeling Metalloiderne.

Naturhistorie.

- VI. Begge Afdelinger have repeteret Planterigets Naturhistorie efter Vaupells Lærebog, og øverste Afdeling tillige Dyrerigets efter Lützens lille Lærebog.
- V. Hvirvel-, Led- og Bløddyrene efter Lützens lille Lærebog.
- IV. Planterigets Naturhistorie efter Vaupells Lærebog, fra de blomsterbærende Planter og ud.
- III. Planteriget efter Vaupells Lærebog, til 10de Capitel.
- II. Led- og Bløddyrene efter Lützens lille Lærebog.
- I. Hvirveldyrene, dels efter Lützens lille Lærebog, dels efter mundtligt Foredrag.

Følgende Bøger ere bestemte til at bruges i det kommende Skoleaar i de forskjellige Klasser:

- VI. Dansk Læsebog ved Winkel Horn og Borchsenius. Tortsens Literaturhistorie. Bojesens danske Grammatik. Hjorts tyske Læsebog Simonsens tyske Formlære. Kortfattet tysk Syntaxis af M. Funch. Lorentzens tyske Stiløvelser. Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter til Brug i Skolernes øverste Klasser af Listov, 2det Hefte. Engelske Stiløvelser af Listov, 2den Afdeling. Mariboe: Engelsk Formlære. Album littéraire, Kjøbenhavn. Borrings franske Stiløvelser. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien. Allens Lærebog i Danmarks Historie. Rimestads mindre Geografi. Steens Geometri. Steens elementaire Algebra. C. Hansens Regnebog for Seminarier og højere Realskoler, sidste forkortede Udgave. Holtens Physik (2den Udgave). La Landes Logarithmetabeller. Hoyers Chemi. Vaupells Planteriget's Naturhistorie, udgiven af Grønlund. Lützens Zoologi (den lille).
- V. Dansk Læsebog ved Winkel Horn og Borchsenius. Bojesens danske Grammatik. Hjorts tyske Læsebog. Simonsens tyske Formlære. Kortfattet tysk Syntaxis af M. Funck. Geill: Praktisk Vejledning til at lære det tyske Sprog. Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter til Brug i Skolernes øverste Klasser af Listov, Kjøbenhavn 1868, 1ste Hefte. Engelske Stiløvelser af Listov, 2den Afdeling. Mariboe: Engelsk Formlære. Lassen: Fransk Læsebog i to parallelle Afdelinger. Borrings Stiløvelser. Assens's større Bibelhistorie. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien, 2den Af-

deling. Rimestads mindre Geografi. Steens Geometri. Steens elementaire Arithmetik. C. Hansens Hoved- og Tavleregningsopgaver, 3die Del, sidste Udgave. Femmers Hovedregningsopgaver, 2den Del, sidste Udgave. Vaupells Planterigets Naturhistorie, udgiven af Grønlund. Lützens Zoologi (den lille).

IV. Dansk Læsebog ved Winkel Horn og Borchsenius. Bojesens danske Grammatik. Hjorts tyske Læsebog. Geill: Praktisk Vejledning til at lære det tyske Sprog. Engelske Læsestykker og Stiløvelser af Listov, 1ste Afdeling. Mariboe: Engelsk Formlære. Lassen: Fransk Læsebog i to parallelle Afdelinger. Borrings Stiløvelser. Assens's større Bibelhistorie. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien, 1ste Afdeling. Rimestads mindre Geografi. Vaupell: Planterigets Naturhistorie, udgiven af Grønlund. Steens elementaire Arithmetik. C. Hansens Hoved- og Tavleregningsopgaver, 3die Del, og Femmers Hovedregningsopgaver, 2den Del (sidste Udgaver).

III. Dansk Læsebog ved Winkel Horn og Borchsenius. Holst's Smaadigte til Udenadslæsning. Bojesens danske Grammatik. Hjorts tyske Læsebog. Simonssens tyske Formlære. Geill: Praktisk Vejledning til at lære det tyske Sprog. Ledetraad til Brug ved den første Undervisning i Engelsk af Listov, 2den Afdeling. Mariboe: Engelsk Formlære. Lassen: Fransk Læsebog for Begyndere. Borrings Stiløvelser. Assens's større Bibelhistorie. Lærebog i Historie af V. A. Bloch, 1ste Del. Erslevs Lærebog i Geografi, Nr. 2. Vaupell: Planterigets Naturhistorie (ny Ud-

- gave 1866 ved Grønlund). C. Hansens Hoved- og Tavleregningsopgaver, 3die Del, og Femmers Hovedregningsopgaver, 2den Del (Begge, sidste Udgave).
- II. Dansk Læsebog af M. Matzen (Udgave 1873, 2den Del). Holsts's Smaadigte til Udenadslæsning. Geill: Praktisk Vejledning til at lære det tyske Sprog. J. Listov: Ledetraad til Brug ved den første Undervisning i Engelsk, 1ste Afdeling. Mariboers engelske Formlære. Balslevs Bibelhistorie. Lærebog i Historie af V. A. Bloch, 1ste Del. De første Begyndelsesgrunde af Geografien ved Løffler. Lützens Zoologi (den lille). C. Hansens Tavleregningsopgaver, 2den Del. Femmers Hovedregningsopgaver, 1ste Del (sidste Udgave).
- I. Dansk Læsebog af Borgen og Rung, 2det Cursus. Holsts's Smaadigte til Udenadslæsning. Geill: Praktisk Vejledning til at lære det tyske Sprog. Balslevs Bibelhistorie. Lærebog i Historien af V. A. Bloch, 1ste Del. De første Begyndelsesgrunde af Geografien ved Løffler. Lützens Zoologi (den lille). C. Hansens Regnebog, 1ste Del. Femmers Opgaver i Hovedregning, 1ste Del (sidste Udgave).

Anm.: Enhver Discipel maa være i Besiddelse af en Tavle og de fornødne Skrive- og Tegnebøger til Brug paa Skolen, samt af et Atlas til Brug i Hjemmet, og Disciplene i de øverste Klasser tillige af et Tegnebestik, en Trekant af Træ og en kort Trælineal.

DE OFFENTLIGE PRØVER

afholdes i Aar saaledes:

Afgangsexamen:

Skriftlig: Mandag den 15de Juni, Kl. 8: Dansk Stil, Kl. 4: Geometri. Tirsdag den 16de, Kl. 8: Arithmetik, Kl. 4: Tysk Stil.

Mundtlig: Lørdag den 27de Juni:
Kl. 8: Naturhistorie.
Kl. 10: Engelsk.
Kl. 12: Geometri.
Kl. 5: Fransk.

Mandag den 29de Juni:
Kl. 8: Historie.
Kl. 10: Arithmetik.
Kl. 1: Tysk.

Tirsdag den 30te Juni:
Kl. 8: Geografi.
Kl. 11: Naturlære.

Den almindelige Examen:

Onsdag den 8de Juli:

- Kl. 8: VI. Geometri. V. Dansk. IV. Fransk. III. Regning.
I. Historie.
- Kl. 10: V. Historie. IV. Religion. II. Regning.
I. Naturhistorie.
- Kl. 12: VI. Historie. IV. Regning. III. Naturhistorie. I. Tysk.

Torsdag den 9de:

- Kl. 8: VI. Tysk. V. Engelsk. IV. Naturhistorie. III. Historie.
II. Religion.
- Kl. 10: V. Naturhistorie. IV. Dansk. III. Engelsk. II. Historie.
I. Religion.
- Kl. 12: VI. Naturlære. V. Tysk. Yngste Afdeling Gymnastik.

Fredag den 10de:

- Kl. 8: VI. Engelsk. V. Geometri. IV. Historie. III. Fransk.
I. Dansk.
- Kl. 10: VI. Geografi. IV. Arithmetik. III. Dansk. II. Tysk.
I. Geografi.
- Kl. 12: Ældste Afdeling Gymnastik. II. Geografi.

Lørdag den 11te:

- Kl. 8: VI. Dansk. V. Geografi. IV. Tysk. III. Geografi.
II. Naturhistorie.
- Kl. 10: VI. Fransk. V. Arithmetik. III. Religion.
- Kl. 12: VI. Arithmetik. V. Fransk. IV. Engelsk. II. Dansk.
I. Regning.

Mandag den 13de:

- Kl. 8: VI. Naturhistorie. V. Religion. IV. Geografi. III. Tysk.
II. Engelsk.

Tirsdagen den 14de Juli Kl. 10 meddeles Klasseopflytningerne. Samme Dag Kl. 11 prøves de Elever, som ønskes optagne i Skolen fra det nye Skoleaars Begyndelse. — Sommerferien begynder Onsdagen den 15de Juli, og Undervisningen i det nye Skoleaar Lørdagen den 15de August.

Til at overvære de mundtlige Prøver indbydes Enhver, der interesserer sig for Skolen, navnlig Disciplenes ærede Forældre og Værger.

HELSINGØR, i Juni 1874.

V. LASSEN.

